



СВЕТ ОКО НАС

ЗА ДРУГИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ



САДРЖАЈ

ДРУГИ И ЈА

Породица	6
Родбина	7
У породици	8
Породични празници	9
Одељењска заједница	10
Школски празници	11
У насељу	12
Ја у групи	14
Однос потреба и жеља	16
Научили смо	18

КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ

Различити облици кретања	48
Кретање тела	50
Сналажење у насељу	52
Временске одреднице	54
Делови године – годишња доба	56
Мерење времена	58
Научили смо	60

КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА

Симболи Републике Србије.....	20
Насеља – село и град	22
Здрав начин живота	24
Каква храна – таква одбрана	26
Врсте саобраћаја	28
На улицама и путу без тротоара	30
Прелазак улице и пута без пешачког прелаза	31
Путовање и понашање	32
Временске непогоде	34
Научили смо	36

РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ

Рељеф – изглед земљишта	62
Рељеф моје околине	64
Текуће и стајаће воде	66
Заједничке особине живих бића	68
Улога делова тела живих бића	70
Разноврсност биљака	72
Разноврсност животиња	74
Дивље животиње	76
Значај биљака и животиња за човека	78
Културни и фини брину о околини	80
Чувамо природу	82
Услови за живот	84
Међусобна зависност.....	88
Промене у природи	90
Активности људи у зависности од годишњих доба	92
Јесен.....	94
Зима	95
Пролеће	96
Лето	97
Научили смо	98

ЧОВЕК СТВАРА

Материјали	38
Својства материјала	39
Еластичност материјала	40
Исти материјал – различити производи	42
Исти производи – различити материјали	43
Занимања људи	44
Научили смо	46



СВЕТ ОКО НАС

Посматрај око себе свет!
Не учи лекције напамет,
већ размишљај, памти, читај,
што не разумеш ти питај.

Слободно експериментиши,
различите податке запиши.
Свуда око себе промене тражи,
открића бележи или их наглас кажи.

ЕКСПЕРИМЕНТИШИ

ТРАЖИ

ПОСМАТРАЈ

САКУПЉАЈ



РАЗМИШЉАЈ

УЧАВАЈ

ПРОВЕРАВАЈ

ОБЈАШЊАВАЈ

ПРИЧАЈ

ЦРТАЈ



ПАМТИ

БЕЛЕЖИ

ПИТАЈ



Ова књига зове тебе:
„Упознај свет око себе!“

Књига нуди јасне знаке
за марљиве своје ћаке:
запамти, истражуј, испричај,
одговори, објасни, прочитај.

Оловка је увек знак
за неки нови задатак.
Решавај га без брзања.
Путуј с књигом у свет знања.



ЗАПАМТИ



ТВОЈ ЗАДАТAK



ПРОЧИТАЈ



ИСПРИЧАЈ, ОБЈАСНИ, ОДГОВОРИ



ИСТРАЖУЈ, ЕКСПЕРИМЕНТИШИ

Ако желиш да прошириш своје знање о свету око нас и природи препоручујемо ти књиге
ДЕЧЈЕ СВЕЗНАЊЕ – Велика илустрована енциклопедија за децу (издање 1989. год.) и
„366... и још више прича о природи“ од Ан Мари Далме.

ДРУГИ И ЈА



ПОРОДИЦА



Прочитај текст и сазнај о чему говори девојчица.



Сви кажу да имам мамину косу.
По татином ме препознају носу.
Бака тврди да су ми усне, по свему, њене.
Дека говори: „Обрве, очи, то је од мене!“
Стриц, тетка, ујак... Свако уочи нешто своје.
Не знам шта им је. Зар се не види да је све моје?
Види се из ове приче – сви би да на мене личе.



На кога ти личиш?



У првом разреду сам научио ко чини **ужу и ширу породицу**.
Знам да породицу чини група најближих сродника.



Нацртај и обој чланове своје породице.

РОДБИНА

? Шта је приказано на овој слици?

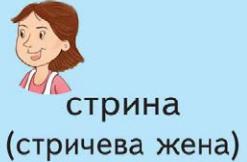
РОДБИНА ПО МАЈЦИ



ШИРА ПОРОДИЦА



РОДБИНА ПО ОЦУ



УЖА ПОРОДИЦА



Напиши имена чланова своје родбине.

родбина по мајци

родбина по оцу



Родбину чине браћа и сестре наших родитеља и чланови њихових породица. Постоји родбина по мајци и родбина по оцу. Они нису једни другима рођаци. Чланови родбине се посећују, брину једни за друге, међусобно се поштују, воле и негују добре родбинске односе.

У ПОРОДИЦИ



Сваки члан породице моје има права и обавезе своје.



У породици сви зnamо како треба да се понашамо.



Када се обраћам одраслима користим речи **молим** и **хвала**. Никада им не упадам у реч, сачекам да заврше разговор. Ако нешто хитно морам да им саопштим обратим им се са **извините**, па онда наставим.

Родитеље увек питам за дозволу да негде идем, урадим нешто што желим... На тај начин поштујем родитеље и они неће бити забринути за моју безбедност.

Својим укућанима увек понудим помоћ око кућних послова. Без обзира да ли им је потребна или не, знам да им је драго. На тај начин им показујем да ми јестало до њих.



Која правила понашања постоје у твојој породици? Напиши.



У породици треба да постоје правила понашања. Правила треба да буду јасна и указују на то како чланови породице треба да се понашају једни према другима. У породици у којој се поштују правила понашања чланови се осећају пријатно, задовољно, безбедно... Важно је укључити све чланове породице у доношење правила. Постоје правила о безбедности, о учтивости, међусобном обраћању...

ПОРОДИЧНИ ПРАЗНИЦИ



Који се празници прослављају у твојој породици? Напиши.



Којем празнику се највише радујеш? Зашто?



Празник је дан кад се нешто слави. У свакој породици се обележавају и прослављају неки значајни датуми или догађаји. То су породични празници. Прослављају се рођендан, годишњице брака, рођење детета, пунолетство, Нова година, Први мај, Дан жена... Осим чланова породице и родбине, на нека породична славља долазе и породични пријатељи. Они се заједно са слављеником веселе и уживају у породичном слављу.

ОДЕЉЕЊСКА ЗАЈЕДНИЦА



Сви припадамо одељењској заједници II₁. Свако од нас припада некој групи у школи и ван ње. Групе бирамо према својим интересовањима. Имамо права и одговорности према групи којој припадамо. Поштујемо правила понашања која важе у групи коју смо изабрали.



- остварујем права
- извршавам обавезе
- уважавам друге
- поштујем правила понашања
- прихватам последице кад неко правило прекршим
- сарађујем радо са свима на заједничким активностима



У одељењској заједници се негују и развијају међусобно поверење, другарство, заједништво... Ученици се узајамно помажу и заједнички се боре за бољи успех одељења. У раду им помажу њихови учитељи. Ученици се договарају о својим активностима: о припремању програма за прославу празника, учешћу на такмичењима, сакупљању појединих предмета за своје збирке, неговању зеленила у школи и другим акцијама.

ШКОЛСКИ ПРАЗНИЦИ



Моја школа носи име песникиње Десанке Максимовић.
Поносим се својом школом. Сваке године славимо Дан школе.
Припремамо приредбу и организујемо разна такмичења.
Дан школе сам обележила на календару.

Организовали
смо спортска
такмичења.
Победнике смо
прогласили и
наградили!

Ученици смо
Основне школе
„Бранко Радичевић“.

Сваке године
славимо
Дан школе.

У школи је
велика свечаност.
Припремили смо
приредбу.

Дошли су нам у госте
познате личности, међу
којима су некадашњи
ученици и радници наше
школе.

Својим присуством,
празник су нам
улепшали драги гости.



Који се празници прослављају у твојој школи? Напиши.



Све школе у Србији 27. јануара прослављају школску славу – Светог Саву.
Свети Сава је био просветитељ и учитељ.
У свакој школи се прославља одређен датум као Дан школе. Тог дана се
подсећамо на важне догађаје који су везани за тај датум.
За време школских празника приређују се приредбе, спортска такмичења,
изложбе ученичких радова, додела награда и признања.

У НАСЕЉУ



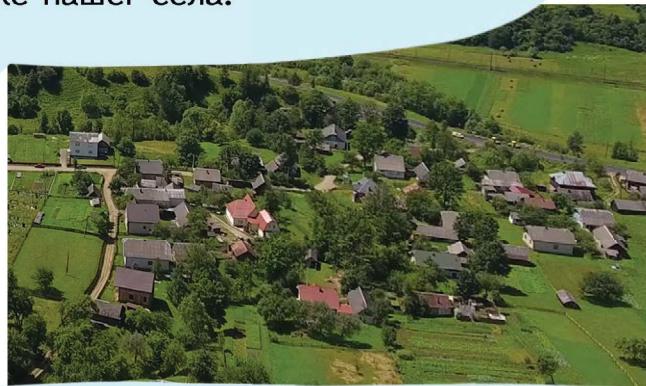
Људи који живе у истом насељу су **становници** тог насеља.
Сви становници насеља имају одређена права и обавезе.



„И живимо заједно. Зато има много ствари које су наше, заједничке, које припадају свима. Улица је наша. Парк је наш. Река је наша. Школа је наша. Аутобус је наш.“

Душан Радовић

Ја сам становник села Јакова. Моје село је малобројно. Иако нас има мало, свима нам је до развоја села стало. Договарамо се и организујемо разне активности и послове корисне за све становнике нашег села.



И у мом селу се људи окупљају и договарају. На последњем састанку су се договорили како да организују и прославе сеоску славу. Мој комшија и ја смо били задужени за прављење позивница за госте.

Одрасли из мого села се окупљају у Дому културе. Сваког месеца у том дому наступам као члан фолклорног друштва. Изводимо игре нашег родног краја.





У насељу смо се договорили да направимо кућице за птице. Одредили смо место за постављање кућица. Припремили смо довољно зрневља за зимске дане и договорили се ко ће птице хранити и пазити.



Живим у великом граду.
Учествујем у хуманитарној акцији сакупљања играчака за децу без родитељског старања.



Хвала,
сунце
бакино!

Бака из моје зграде живи сама.
Често идем у продавницу уместо ње. Можда ће и мени једнога дана бити потребна помоћ.



Која права и обавезе имају становници твог насеља? Допуни табелу.

ПРАВА	ОБАВЕЗЕ
да живе и раде у насељу	да брину о чистоћи насеља



Свако људско биће припада некој групи. У тим групама свако жели да задовољи своје потребе, али и заједничке потребе. Заједничким деловањем у групи, лакше се превазилазе све недаће које понекад могу да задесе становнике насеља.

ЈА У ГРУПИ



Које групе људи су приказане на сликама? Напиши.



Породица је група чији су чланови у крвном сродству. Људи се удружују да би имали потомство и бринули о њему. У породици људско биће расте, развија се и учи да комуницира. Појединац се осећа најслободније у породици у односу на све друге групе којима припада.

Становници насеља су једни другима суграђани. У насељу живи група суграђана са идејом о заједничком деловању и са заједничким циљевима. Удружују се да би лакше дошли до свега што им је потребно за живот, да би заједно решавали проблеме, штитили интересе заједништва...

Људи су у школи повезани различитим пословима. Свако има своја задужења, обавезе и права. У школи се учи, сазнаје и васпитава. Ученици имају заједничке циљеве, интересовања... Учлањују се у различите групе у којима проширују, стичу и примењују нова знања и умећа.



Заокружки слова поред назива група којима Андреа припада.

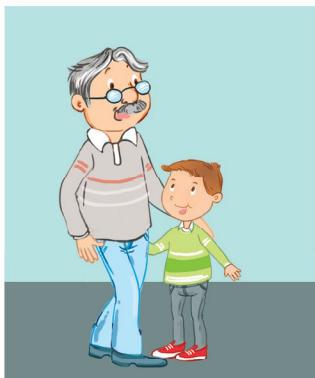
Ученица сам другог разреда основне школе. Живим на селу са родитељима, млађом сестром и баком и деком. Летос сам наступала на фестивалу игара са фолклорном групом из села. Радо учествујем у активностима за заштиту животне средине.

- а) ужа породица
- б) становници насеља
- в) „Мали еколози“

- г) музичка школа
- д) шира породица
- ђ) школа



Ја у групама са члановима
породице, школе и спортског тима.



Које Лука има улоге у различитим групама којима припада? Напиши.

Ј породица
А

ужа породица
шира породица

родбина

У

Г
Р
У
П
А
М
А

школа

одељење II₂
други разред

школа

- хор
- шах

насеље

сусед
становник

село

- фолклорна група
- кошаркашки тим



Људи се удружују у различите групе. Чланови групе су у међусобном односу, вези и прихватају једни друге. Имају заједничке циљеве, интересе и вредности. Чланови група имају своја права и обавезе, договарају се и усвајају правила понашања. Уколико прекрше и не поштују договорена и усвојена правила, чланови групе прихватају последице. У групама сви имају своје улоге.

ОДНОС ПОТРЕБА И ЖЕЉА

Сан ми нимало не треба,
ни храна ми није важна,
али за компјутером новим
жеља ми је веома снажна!



Иако патика имам три паре,
за још једним се потреба ствара.
Нови сам модел видела у излогу,
без тих патика живети не могу.



Важно је да разликујете
шта су потребе, а шта жеље!

Патике што у излогу стоје
нису потребе, већ **ЖЕЉЕ** твоје.
И нови компјутер, справа важна,
није потреба већ жеља снажна!

ПОТРЕБЕ наше такође су снажне
и за живот наш веома важне:
чиста вода, сан и храна
требају нам сваког дана.



Основне људске потребе су вода, сан и храна. Нездовољавање
ових потреба може да доведе до угрожавања живота.
Жеља је оно што желимо јако, али без чега можемо да преживимо.
Веома је битно да уважавамо потребе и жеље других.



Напиши своје потребе и жеље.

ПОТРЕБЕ

ЖЕЉЕ

- Одабери по једну своју потребу и жељу. Напиши на који начин можеш да их задовољиш.



Шта можеш да урадиш у следећим ситуацијама? Напиши.

- Код куће си, играш се. Одједном осетиш глад.

- Зима је. У дворишту угледаш промрзлу, гладну птичицу.

- На великому одмору твој друг из одељења видео је да је заборавио ужину. Пожалио ти се да је веома гладан.

НАУЧИЛИ СМО

ГРУПЕ ЉУДИ

родбина

школска заједница

становници насеља

Свако људско биће припада некој групи. Људи се удружују у групе да би лакше живели. У свакој групи чланови имају своја права, обавезе и правила понашања која треба да поштују.



КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА



СИМБОЛИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ



Посматрај слике и описиши изглед државних симбола.

ЗАСТАВА



Државна застава Републике Србије



Народна застава Републике Србије

ГРБ



Велики грб Републике Србије



Мали грб Републике Србије



Државна химна је свечана песма. Химна Републике Србије је „Боже правде“. Музiku је компоновао Даворин Јенко, а текст је написао Јован Ђорђевић.

Када се изводи химна, присутни треба да устану и да стоје мирно окренути према извођачима. Тако се исказује поштовање према држави чија се химна слуша. По завршетку химне, не аплаудира се.

БОЖЕ ПРАВДЕ

Боже правде, ти што спасе
од пропasti досад нас,
чуј и од сад наше гласе
и од сад нам буди спас.

Моћном руком води, брани
будућности српске брод,
Боже спаси, Боже храни,
српске земље, српски род!

Сложи српску браћу драгу
на свак дичан славан рад,
слога биће пораз врагу,
а најјачи српству град.

Нек на српској блиста грани
братске слоге златан плод,
Боже спаси, Боже храни
српске земље, српски род!

Нек на српско ведро чело
твог не падне гнева гром.
Благослови Србу село
поље, њиву, град и дом!

Кад наступе борбе дани
к' победи му води ход,
Боже спаси, Боже храни
српске земље, српски род!

Из мрачнога сину гроба
српске славе нови сјај,
настало је ново доба.
Нову срећу, Боже дај!

Отаџбину српску брани
пет вековне борбе плод,
Боже спаси, Боже брани,
моли ти се српски род!



Свака држава има своје симболе. Најважнији државни симболи су застава, грб и химна. Државним симболима се представља држава и изражава припадност држави. Они треба да буду радост и понос припадника државе. Правилним коришћењем државних симбола показујемо да поштујемо државу.

НАСЕЉА – СЕЛО И ГРАД



Насеља су места у којима људи живе, раде, школују се... Људи се удружују, договарају и одлучују о свему што побољшава живот и рад у насељу. Свако насеље има своју територију, становништво и назив. Насеља се међусобно разликују по величини, по броју становника и занимањима којима се становништво претежно бави. Разликују се и по изгледу кућа, установа, саобраћајница... Насеља се деле на **села и градове**.

РАВНИЧАРСКО СЕЛО



ПЛАНИНСКО СЕЛО

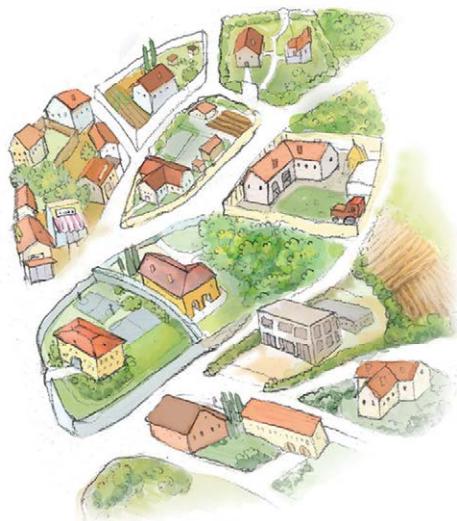
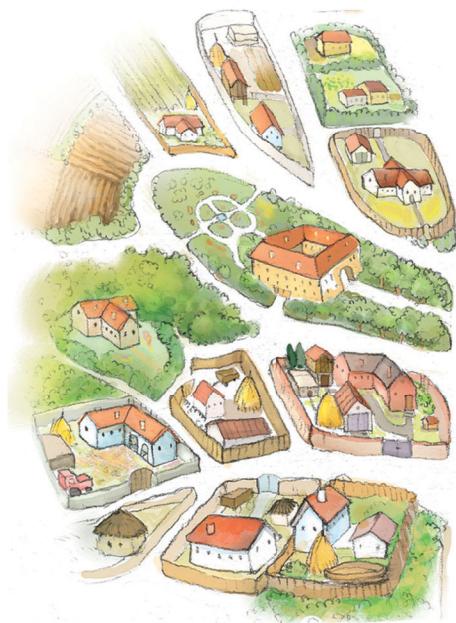


Село је назив за свако насеље са малим бројем становника. Људи живе у породичним кућама. У већим селима се налазе продавнице, пољопривредне задруге, амбуланте, поште, школе... Постоје равничарска и планинска села која се међусобно разликују. Равничарска села се налазе у равници и често су поред река. Имају широке улице. Куће су грађене једна поред друге. Планинска села се налазе на падинама брда и планина. Куће су обично удаљене једна од друге. Путеви су узани и понекад кривудави.

МОЈЕ СЕЛО

Моје је село
као разгранато дрво!
Прво:
широки пут до села,
као дебело стабло.

Од пута – стабла
на све стране,
до свих кућа,
путеви као гране,
а од њих се рачују
путељци и стазице
што личе
на гранчице.





Пожаревац



Ужице

Градови су насеља у којима живи велики број људи. Они станују у вишеспратницама и породичним кућама. У градовима се налазе велике стамбене зграде, школе, болнице, библиотеке, позоришта, биоскопи, продавнице, предузећа, судови и друге службе.

Већи градови имају много широких улица, тргова, раскрсница, уређених паркова, травњака, дрвореда, базена и фонтана. У парковима и на другим местима се налазе споменици који најчешће подсећају на прошлост града и заслужне личности. Поред тога, у градовима постоје и многа друга уређена места за задовољавање различитих потреба људи.



Нови Сад



Крагујевац



- По чему се град разликује од села?

-
- Како се зове насеље у којем ти живиш? Опиши га.
-
-

ЗДРАВ НАЧИН ЖИВОТА



За здравље добро, у сваком трену,
важно је мислiti на хигијену!



Прочитај следећи текст и сазнај када се руке
најчешће прљају и када треба да их перемо.



„У игри и раду руке се зноје, прљају, кожа је масна и свакаква прљавштина
се задржава на рукама. Прљавштина се нарочито задржава под
дугачким и запуштеним ноктима.

...

Зато ћаци треба да перу руке више пута у току дана: после игре и рада,
пре јела и након вршења нужде, а нокте да подрезују једанпут недељно.
Чисте руке су лепе и по рукама се познају и ћак и одрастао човек.“

В. Б.



„Пре и после јела
треба руке прати,
немој да те на то
опомиње мати!

Прљавим рукама
загади се јело,
па се тако болест
унесе у тело!“

Ј. Ј. Змај

Трљам, трљам, све
се пуши, перем главу,
врат и уши.



Морамо се купати,
прљавшину стрести,
нечистоћа привлачи
рђу и болести.

Ј. Ј. Змај



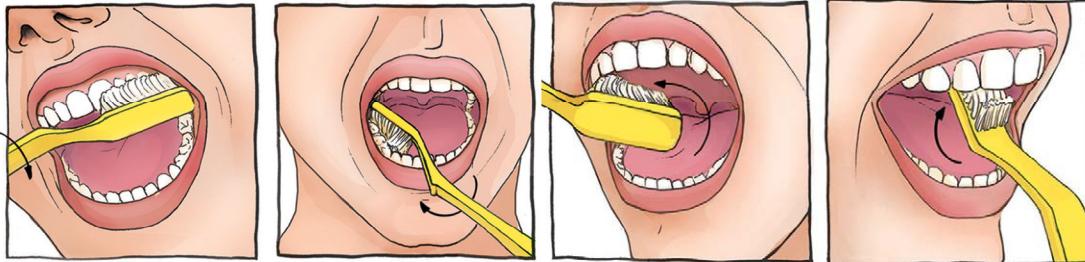
ТРЕБА ЗНАТИ ЗУБЕ САЧУВАТИ

Од једног
кварног зуба
покваре се и
остали.





Прати слике и испричај како се правилно перу зуби.



Да би осмех био блистав, а зуби здрави и способни да врше свој задатак, пери их после сваког јела, ујутро и пре спавања. За прање зуба потребни су ти вода, четкица и паста за зубе. Простор између зуба најбоље ћеш очистити помоћу конца – зубне свиле. Код стоматолога иди најмање два пута годишње.

Важно је да на чисто тело облачимо уредно и чисто одело.



Чувам своје здравље.
Редовно одржавам чистоћу одеће и обуће.



Како ти чуваш своје здравље? Напиши.

Боравак на чистом ваздуху, игре, спортови и излети доприносе чувању здравља.



Здраво се храним и редовно вежбам!



КАКВА ХРАНА – ТАКВА ОДБРАНА



Зашто се каже да је здравље у тањиру? Погледај слику и уочи која храна треба да буде највише заступљена у твом јеловнику.



Моје здравље зависи и од исхране. Свакодневно доручкујем, ручам, вечерам и две ужине узимам.



- Да бисмо били здрави треба да једемо разноврсну храну. Треба полако јести и добро сажвакати храну.
- Поврће и воће, млеко и млечни производи, јаја, риба, месо, житарице, вода и још много других намирница су чувари нашег здравља.
- Храна коју једемо треба да буде правилно распоређена у оброке.
- Поред доручка, ручка и вечере, деца треба да имају и две ужине у току дана.
- Једнолична и недовољна исхрана доводи до неухранењености и изазива поремећај дечјег раста и развоја.
- Прекомерно узимање хране доводи до гојазности и болести.
- За оброк треба јести толико хране да будемо сити.
- Сувише хладна и сувише врућа храна штети здрављу.
- Ако једемо покварену храну или неопрано воће и поврће, то може иззвати разна оболења.

Јела сам превише слаткиша, а нисам редовно прала зубе.

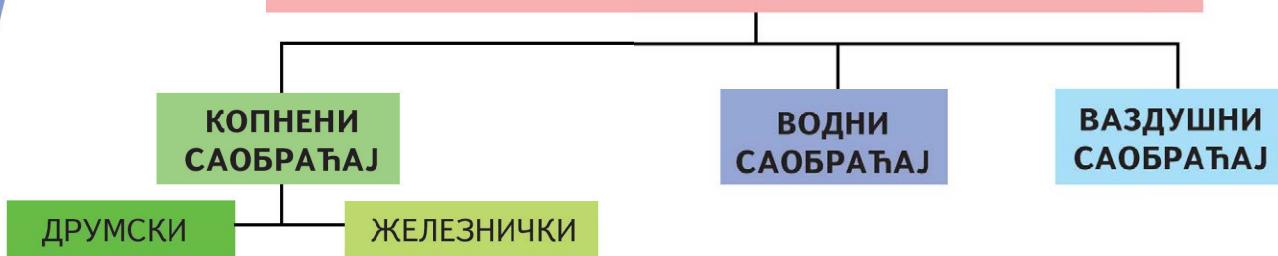


ВРСТЕ САОБРАЋАЈА

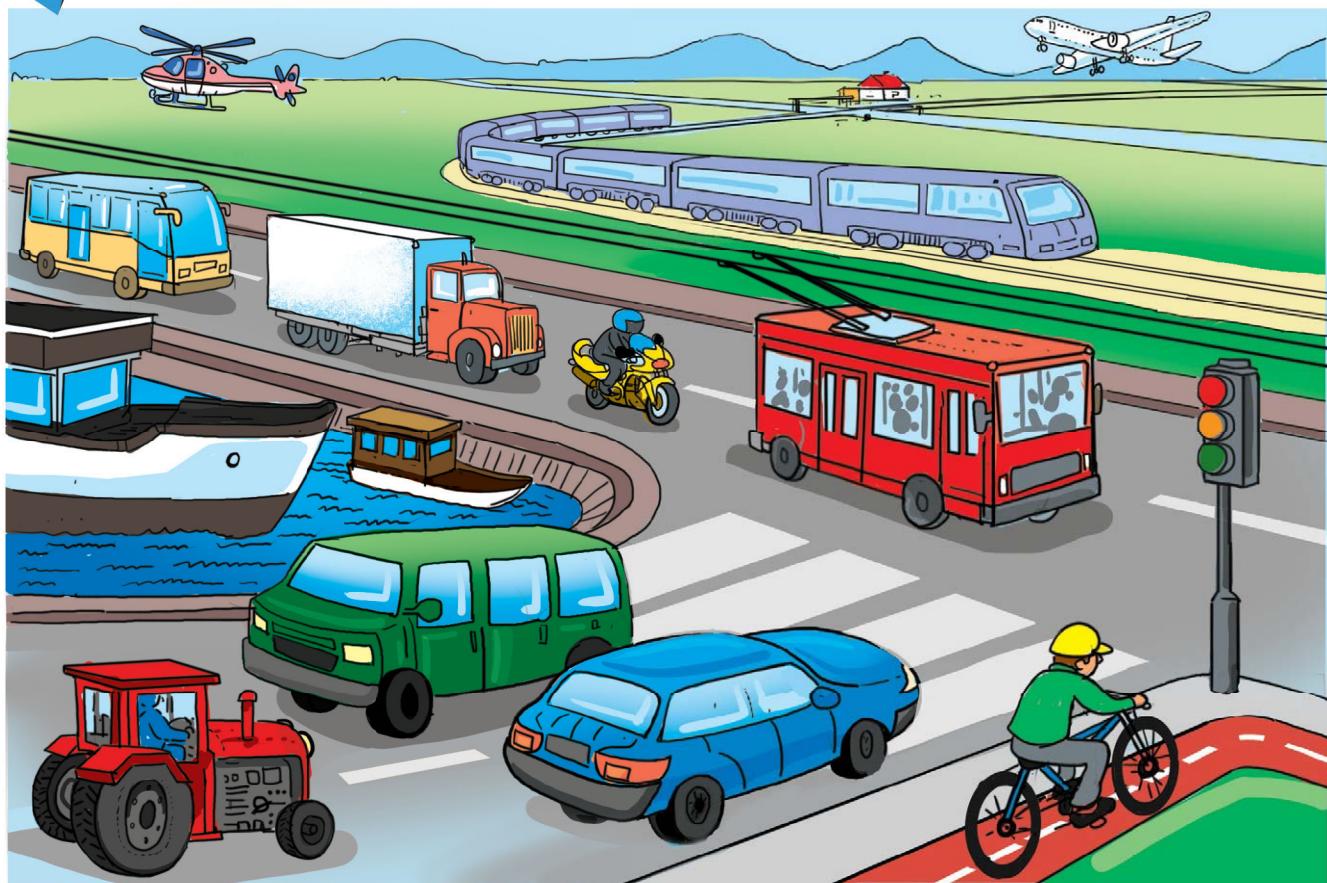


Саобраћај служи за путовање људи и превоз робе. Саобраћајем смо повезани са другим местима, државама и људима. Зависно од тога где се саобраћај одвија, дели се на **копнени, водни и ваздушни**. Копнени саобраћај се одвија на копну. Дели се на друмски и железнички. Друмски саобраћај се одвија на друмовима (путевима). Железнички саобраћај се одвија по пругама. Ваздушни саобраћај се одвија у ваздуху. Водни саобраћај се одвија на води.

ВРСТЕ САОБРАЋАЈА



Шта видиш на слици? Испричај.





Средства која се користе у саобраћају називају се саобраћајна средства. Саобраћајна средства се крећу по копну, по води и ваздуху. За превоз путника и робе користе се различита превозна средства.



Која се превозна средства користе у друмском, железничком, водном и ваздушном саобраћају? Спој линијама.



автомобил



хеликоптер



путнички брод



бицикел



аутобус



мотор

ДРУМСКИ
САОБРАЋАЈ

ВОДНИ
САОБРАЋАЈ

ЖЕЛЕЗНИЧКИ
САОБРАЋАЈ

ВАЗДУШНИ
САОБРАЋАЈ



трамвај



теретни брод



трелејбус



кацион



авион



теретни воз



чамац



путнички воз



Која се превозна средства користе у твом насељу? Напиши.

Које превозно средство најчешће користиш? Опиши га.

Којим се превозним средством најбрже прелазе велике раздаљине? Напиши.

НА УЛИЦИ И ПУТУ БЕЗ ТРОТОАРА



Шта је приказано на слици?

Нека саобраћајна правила треба знати да би се улицом и путем могли кретати. Ко улицом и путем без тротоара иде, мора се потрудити да га возачи виде.



- На путу који нема тротоар или другу површину намењену за кретање пешака, пешаци могу да користе коловоз за кретање. Ако си пешак на оваквом путу, крећи се што ближе левој ивици коловоза у смеру кретања.
- Уколико се крећеш на путу ван насеља, крећи се што ближе левој ивици коловоза у смеру кретања.



„Пажљивко“ – едукативни цртани серијал Агенције за безбедност у саобраћају Републике Србије

ПРЕЛАЗАК УЛИЦЕ И ПУТА БЕЗ ПЕШАЧКОГ ПРЕЛАЗА



Како девојчица прелази улицу без пешачког прелаза?

Прочитај и запамти правила.



1.



2.



3.

Овде пешачког прелаза нема, како да пређем улицу без проблема?

Пажљиво проверавам да ли могу прећи улицу на безбедан начин. Прво гледам лево.

Затим гледам десно.



4.



5.



6.

Опет гледам лево.
Ослушнем.

Ако нема возила
прелазим улицу.

Када дођем до пола
улице гледам десно
и ако нема возила
прелазим улицу.



- Пешак је дужан да преко коловоза прелази пажљиво и најкраћим путем, након што се увери да то може да учини на безбедан начин.
- Приликом преласка, пешак не сме да употребљава мобилни телефон нити да користи слушалице.

ПУТОВАЊЕ И ПОНАШАЊЕ



На улици, у превозу...
и кад кренемо било куда,
наша је дужност
да се лепо понашамо свуда.



Никада не седим поред возача.
Седим позади, појасом везан,
за безбедну вожњу, он је обавезан.

Погледај слике и одговори на питања.



Како се у аутобусима понашају особе које су обележене непарним бројевима? Како се понашају особе које су обележене парним бројевима?

Која особа је обележена знаком узвика? Зашто?

Да би вожња свима била пријатнија и сигурнија, потребно је знати и поштовати одређена правила:

- У возило се не улази нити се из њега излази, док је у покрету.
- Препоручљиво је да улазимо и излазимо на врата возила која су за то предвиђена.
- Они који стоје треба да се држе за ручке, јер се може десити да приликом наглог кочења неко падне.
- За сваку вожњу у возилу потребно је купити карту.
- Карту треба показати овлашћеном лицу или је поништити у одговарајућем аутомату.
- Возну карту треба чувати до kraја вожње.
- У возилу се треба пристојно понашати. Није дозвољено гурање, гласан разговор, бацање отпадака изван обележених места, жврљање...
- Опасно је наслањати се на врата и нагињати се кроз прозор.
- Старијим особама, трудницама и малој деци треба уступити место за седење.



Прочитај песму и испричај како треба да се понашамо у аутобусу.

У АУТОБУСУ

Ово је правило увек на снази:
– Без гурања у аутобус улази!

Уступи место старом деди!
Пази да се ко не повреди!

Склони се с врата, не прави буку
кроз прозор нemoј пружати руку.

У аутобусу не треба јести,
већ треба лепо stati или сести.

Не шарај седишта, то је штета.
Нека твој ранац ником не смета.

Чувaj себе и своје ствари,
неће ти требати други чувари.

Д. И.

ВРЕМЕНСКЕ НЕПОГОДЕ



Олуја је временска непогода.

Основни знаци да се приближава олуја су тамни облаци, севање и појачан ветар. Опасности за време олује чине снажни ветрови, велике количине падавина, громљавина, могући удар грома и град. Важно је да пратимо временску прогнозу и да не излазимо напоље ако се спрема невреме.



„Град брисаше све: и грање, и лишће, и влат, и траву. Гране падају са дрвећа, као да их мотком обијаш, са кућа падају комади обијена црепа... Замрачило се, па сипа као из подеране вреће, а ветар се напео, дува, па коси све као оштра коса. Не само ја него ни најстарији људи у селу овако шта нису запамтили. Падао је као најбујнији плјусак. Зачас побеле земља, а кроз авлију почеше тећи јаруге од самога леда.

Кад већ разби прозор крај кога сам стајао, и кад ми поче капати са тавана на врат – ја се уклоних у собу.“

(Одломак из истоимене приповетке) Јанко Веселиновић



Мећава је временска непогода коју карактерише падање снега ношеног јаким ветром, слаба видљивост и ниске температуре. Због снежне олује, вејавице и хладноће, најбоље је да останеш у затвореном простору. Уколико ипак одлучиш да изађеш напоље, неопходно је да се топло обучеш и да заштитиш осетљиве делове тела. Запамти да обућа сува главу чува. Ако се задесиш напољу на отвореном простору, пронађи склониште и заштити се.

Опасности од снажних олуја и од удара грома могу се избећи прихватањем одређених правила понашања.



Безбедно понашање на отвореном простору:

- Избегавај врхове брда, планина, усамљеног дрвећа...
- Ако си на отвореном простору, немој стајати; изабери најнижа места где нема воде, чучни, спусти главу, погни се напред, стављајући руке око колена.
- Ако си у шуми, потражки склониште у растињу ниског дрвећа.
- Избегавај боравак у близини високог дрвећа, ограда, струјних водова, стубова са жицом, далековода...
- Све металне предмете одбаци од себе.

Безбедно понашање у затвореном простору:

- Остани у затвореном простору.
- Ако се налазиш у кући или стану, затвори сва врата и прозоре, спусти ролетне и одмакни се од прозора.
- Избегавај туширање и купање.
- Немој користити телефон уколико није неопходан.

- У случају временских непогода затражи помоћ одраслих.
Обрати се следећим службама:

ВАТРОГАСЦИ И СПАСИОЦИ



193

ПОЛИЦИЈА



192

ХИТНА ПОМОЋ



194



Опиши временску непогоду која се десила у твом насељу или околини.

НАУЧИЛИ СМО

СИМБОЛИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

грб

застава

химна

Н
А
С
Е
Љ
А

СЕЛО

ГРАД

планинско

равничарско

Људи се удружују, договарају и одлучују о свему што побољшава живот и рад у насељу.

„И живимо заједно. Зато има много ствари које су наше, заједничке, које припадају свима нама. Улица је наша. Парк је наш. Река је наша. Школа је наша. Аутобус је наш.“

Д. Р.

ЗДРАВ НАЧИН ЖИВОТА

- хигијена тела
- разноврсна и правилно распоређена исхрана
- физичка активност
- спорт

САОБРАЋАЈ

копнени



водни



ваздушни



друмски

железнички

ВРЕМЕНСКЕ НЕПОГОДЕ

олуја

град

мећава

безбедно понашање у затвореном и на отвореном простору

ЧОВЕК СТВАРА



МАТЕРИЈАЛИ



Свакодневно смо окружени разним предметима који су направљени од различитих материјала. Постоје природни материјали и материјали које су направили људи. Вештачки материјали се не налазе у природи. Материјали су: дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина... Предмети могу бити направљени од једног материјала или од комбинације више различитих материјала.



Спој линијом сваки предмет са материјалом од кога је направљен.



- дрво •
- камен •
- метал •
- стакло •
- гума •
- пластика •
- папир •
- тканина •



СВОЈСТВА МАТЕРИЈАЛА



Материјали се међусобно разликују по својствима. Неки су тврди или меки, провидни или непровидни, запаљиви или незапаљиви... Један материјал може да има више својстава. Од својства материјала, зависи шта ће се од њих производити.



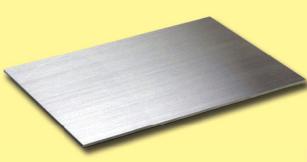
Дрво је чврст материјал. Лако се обрађује. Служи за огрев, употребљава се у грађевинарству, од њега се прави намештај и други предмети.



Папир се добија од дрвета. Лако се савија, цепа, сече, упија воду и разлаже.



Платно је мекан материјал. Лако се обликује сечењем и шивењем. Упија воду, али га вода не раствара. Користи се за израду одевних предмета, за постельину, у медицинин...



Метал је чврст материјал који добро проводи топлоту. Једини метал у течном стању је жива. Живу можеш да видиш у топломеру.



Гума је мекан и савитљив материјал. Користи се за израду разних точкова, за обућу, за играчке и за многе друге ствари.



Стакло је чврст, провидан и ломљив материјал.

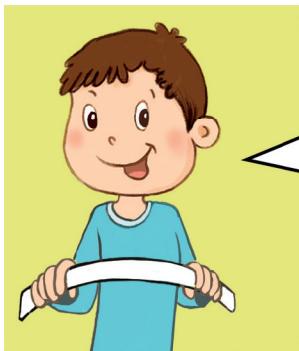


Од којих материјала су направљени кућа и бицикл? Напиши.





ЕЛАСТИЧНОСТ МАТЕРИЈАЛА

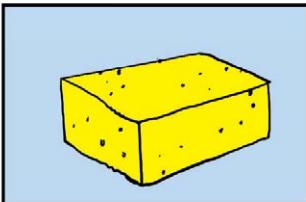
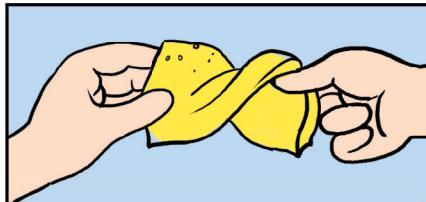


Набавио сам један дрвени и један пластични лењир. Покушао сам рукама да их лагано савијам. Успео сам да савијем пластични лењир. Кад сам престао да га савијам и кад сам га пустио, изгледао је исто као и пре савијања, вратио се у првобитни облик. Један пластични лењир сам поломио, када сам га рукама мало јаче савијао.



Покушај да изведеш исти оглед лењиром као што је то урадио дечак са слике.

Пажња! Потребан је опрез при извођењу огледа како би избегли повреде.



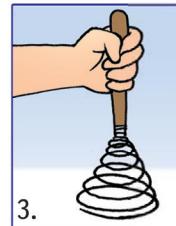
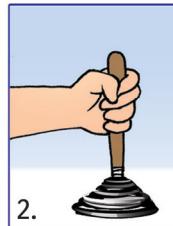
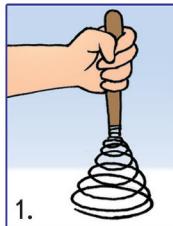
Сунђер можемо да уврћемо и да сабијамо. Када престанемо да га уврћемо и сабијамо, он се враћа у првобитан облик.

Набави сунђер и изведи оглед.



Шта је приказано на сликама? Напиши.

A



Б







Пажња! Потребан је опрез при извођењу огледа како би избегли повреде.



Из хемијске оловке извади опругу, па изведи следеће огледе.
Ради по упутствима. Напиши своја запажања.

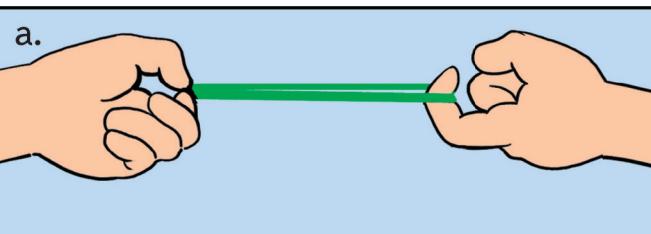


1. Опругу мало растегни, па престани да је растежеш и пусти је. Провери да ли се опруга вратила у првобитан облик.

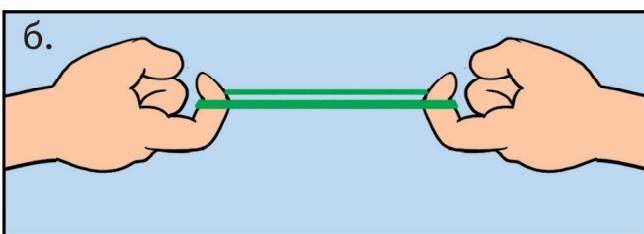
2. Исту опругу јако растегни, па је пусти. Да ли је опруга након престанка јачег растезања променила облик или се вратила у првобитан?



Према датим сликама изведи огледе и напиши своја запажања.



Гумицу мало истегни, па је пусти.
Шта се дешава са гумицом
када престанеш да је истежеш?



Гумицу јаче растегни, па је пусти.
Шта се десило након јачег растезања?



Сваког дана користимо предмете који су направљени од различитих материјала. Неки се могу савијати, растезати, истезати, сабијати, увијати...

Еластичност је својство материјала који се након савијања, растезања, истезања, сабијања и увртања враћа у првобитан облик.

ИСТИ МАТЕРИЈАЛ – РАЗЛИЧИТИ ПРОИЗВОДИ



Именуј предмете који су направљени од истог материјала.
Доцртај још неке предмете.

од коже



од платна



од дрвета



од гуме



од метала



од пластике



Наведи производе који се налазе у учионици, а који су направљени од истог материјала.



Различити производи могу бити направљени од истог материјала.

ИСТИ ПРОИЗВОДИ – РАЗЛИЧИТИ МАТЕРИЈАЛИ



Шта је приказано на сликама? Наведи материјале од којих су направљени дати производи.



Наброј неколико истих производа који су направљени од различитих материјала. _____

Исти производ може бити направљен од различитих материјала.

ЗАНИМАЊА ЉУДИ



Становници села и града обављају разне послове. Баве се различитим занимањима.

- Људи се у селима најчешће баве обрађивањем земљишта и гајењем биљака и животиња.



- У мањим насељима постоје и занатске радионице у којима раде разне занатлије.



- У фабрикама људи производе разне производе који су потребни становницима и села и града. Многи људи раде у трговини.





Препознај занимања приказана на сликама и на линијама напиши њихове називе.



- _____ Тома свој посао воли, помаже свакоме ко се разболи.
- Жице повезује, брзо поправља квар, Марко, искусни _____.
- _____ Мира с нама је у школи, учи нас, пази и много воли.



- _____ Миле прави удобну обућу, зарађује за себе и свог другара Јућу.
- „Здрава је и укусна кувана храна“, сматра позната _____ Јана.
- _____ Вања има и воље и знања, зато зубоболу безболно отклања.



- Наведи занимања којим се баве људи у твом насељу и околини.
- Која занимања ти се нарочито допадају? Зашто?

! Људи обављају различите послове. Неко је кројач, неко возач, неко пекар, неко сликар... Неки раде у фабрикама, неки у болницама, а неки у школама... Велики број људи обрађује земљу, гаји разне биљке и животиње. У свом раду људи користе разне алате, машине, разне апарате, прибор... Људи раде да би задовољили своје потребе и потребе других. Сваки посао је подједнако вредан и користи свим људима.

НАУЧИЛИ СМО



КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ



РАЗЛИЧИТИ ОБЛИЦИ КРЕТАЊА



Шта је приказано на датој слици? Како се ко креће?
Наведи облике кретања.

Желим да трчим све брже и брже,
колико ноге могу да издрже!



клизи



Кад одрастем
и ојачам,
моћи ћу брже
да корачам.



Знам да роним и пливам,
зато у води уживам.





Кад год овако
као сада летим
око себе струјање
ваздуха осетим!



Падобран ме задржава...
Томе сам се и надао.
Без њега бих
много брже падао!



Уживам
јурећи на
ролерима,
захваљујући
точкићима!

Заједно са мном и ти скачи,
постаћеш и бржи и јачи.



Клизальке су танке,
зато клицање
поред кретања
захтева и знање.



Неко хода, неко трчи, неко скаче,
неко лети, неко плива, окреће се,
котрља се, клизи, пада...
све је у покрету тада.

КРЕТАЊЕ ТЕЛА

- Погледај слику и одговори на питања.



Којим предметима је Ана изводила оглед? Који ће се од ова два предмета брже кретати, ако су гурнути истом јачином? Зашто?



Уради исто као и Лука. Напиши своја запажања о кретању предмета различитог облика по равној подлози. Који ће предмет прећи дужи пут? Измери растојање од почетне до крајње тачке. Напиши.

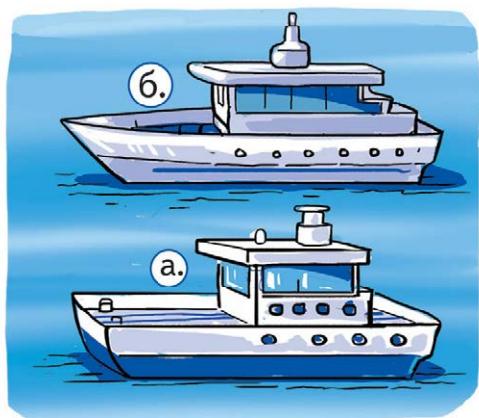
Истовремено сам истом јачином гурнуо оба предмета.





Који ће се од ова два брода лакше кретати кроз воду, ако се оба крећу истом брзином? Заокружи тај брод и објасни.

- Шта утиче на брзину кретања тела?





Кретање тела се обично одвија по некој подлози или у некој средини. Од врсте подлоге и средине зависи брзина кретања тела. Кроз неке средине је кретање лакше, а кроз неке теже. Лакше се крећемо по бетонској стази него кроз воду или по песку.



Који ће бициклиста стићи први на циљ, ако су истовремено кренули и ако окрећу педале истом јачином? Објасни.



песковита подлога



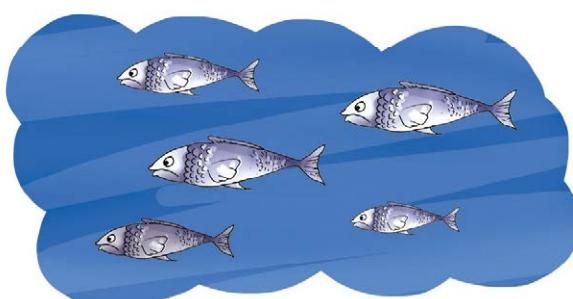
бетонска стаза



Подлога битно утиче на кретање. Свака подлога по којој се нешто креће пружа отпор. По храпавој и меканој подлози предмети се спорије крећу и брже заустављају него предмети који се крећу по равној и тврдој подлози.



Због чега се птица и авион лако крећу кроз ваздух?
Шта омогућава рибама да се лако крећу кроз воду?



На брзину кретања тела утиче његов облик, подлога по којој се креће и средина у којој се креће.

СНАЛАЖЕЊЕ У НАСЕЉУ



Испричај шта је приказано на слици.



У насељу се сналазимо помоћу адресе. **Адреса** садржи назив улице и број зграде. Свака улица има свој назив. Табла са називом улице је постављена на почетку улице. Улица има леву и десну страну. Свака зграда је означенa кућним бројем. На левој страни улице налазе се зграде које су означене непарним бројевима. Парним бројевима су означене зграде које се налазе на десној страни улице. На тргу су кућни бројеви распоређени по реду, слева надесно.



Како ћеш објаснити некоме где станујеш, а да му не кажеш адресу?



У насељима се сналазимо и помоћу значајних објеката. То могу да буду школе, цркве, споменици, мостови, раскрснице, реке, паркови... Овакав начин сналажења је посебно важан у мањим местима, где обично не постоје називи улица и бројеви кућа.



- Зашто се улицама дају називи?

- Чиме је означена свака зграда у улици?



- На којој страни улице се налазе зграде које су означене парним бројевима?

- Замисли да у некој улици тражиш зграду означену бројем осамнаест, а ти стојиш пред зградом на којој пише број девет. Објасни шта ћеш тада урадити.

- Шта ћеш урадити ако се изгубиш у неком насељу?

ВРЕМЕНСКЕ ОДРЕДНИЦЕ

ДАН



Време од 24 часа је дан. Светли део дана је обданица и траје од изласка до заласка Сунца. Тамни део дана је ноћ и траје од заласка до изласка Сунца. Дужина обданице и ноћи се у току године мења.



СЕДМИЦА

Игра коло наоколо.
ПОНЕДЕЉАК – момак јак,
колођа лак.
До њега је УТОРАК.
У средини реда
ситно везе СРЕДА.
ЧЕТВРТАК се клати,
њега ПЕТАК прати,
а СУБОТА сама
преплиће ногама.
На крају, у венцу,
НЕДЕЉА на кецу.

Откад су се састали,
нису с колом престали.



Драган Лукић



Седмица траје седам дана. Сваки дан има свој назив. Дани су:
понедељак, уторак, среда, четвртак, петак, субота и недеља.

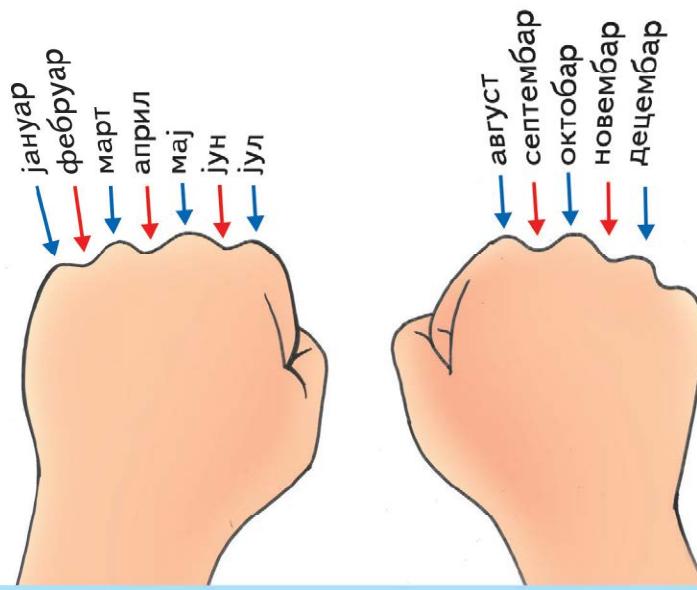
МЕСЕЦ



Време од 30 или 31 дан је месец. Изузетак је месец фебруар који има 28, а сваке четврте године 29 дана.

Сваки месец има свој назив и одређен број дана.

месец	број дана
јануар	31 дан
фебруар	28 (29) дана
март	31 дан
април	30 дана
мај	31 дан
јун	30 дана
јул	31 дан
август	31 дан
септембар	30 дана
октобар	31 дан
новембар	30 дана
децембар	31 дан



Шта представљају плаве, а шта црвене стрелице?

ГОДИНА

Једну годину чини 12 месеци. Година почиње 1. јануара, а завршава се 31. децембра. То је календарска година. Школска година почиње 1. септембра, а завршава се 31. августа.

ДАТУМ

Датум је тачно означен дан, месец и година.

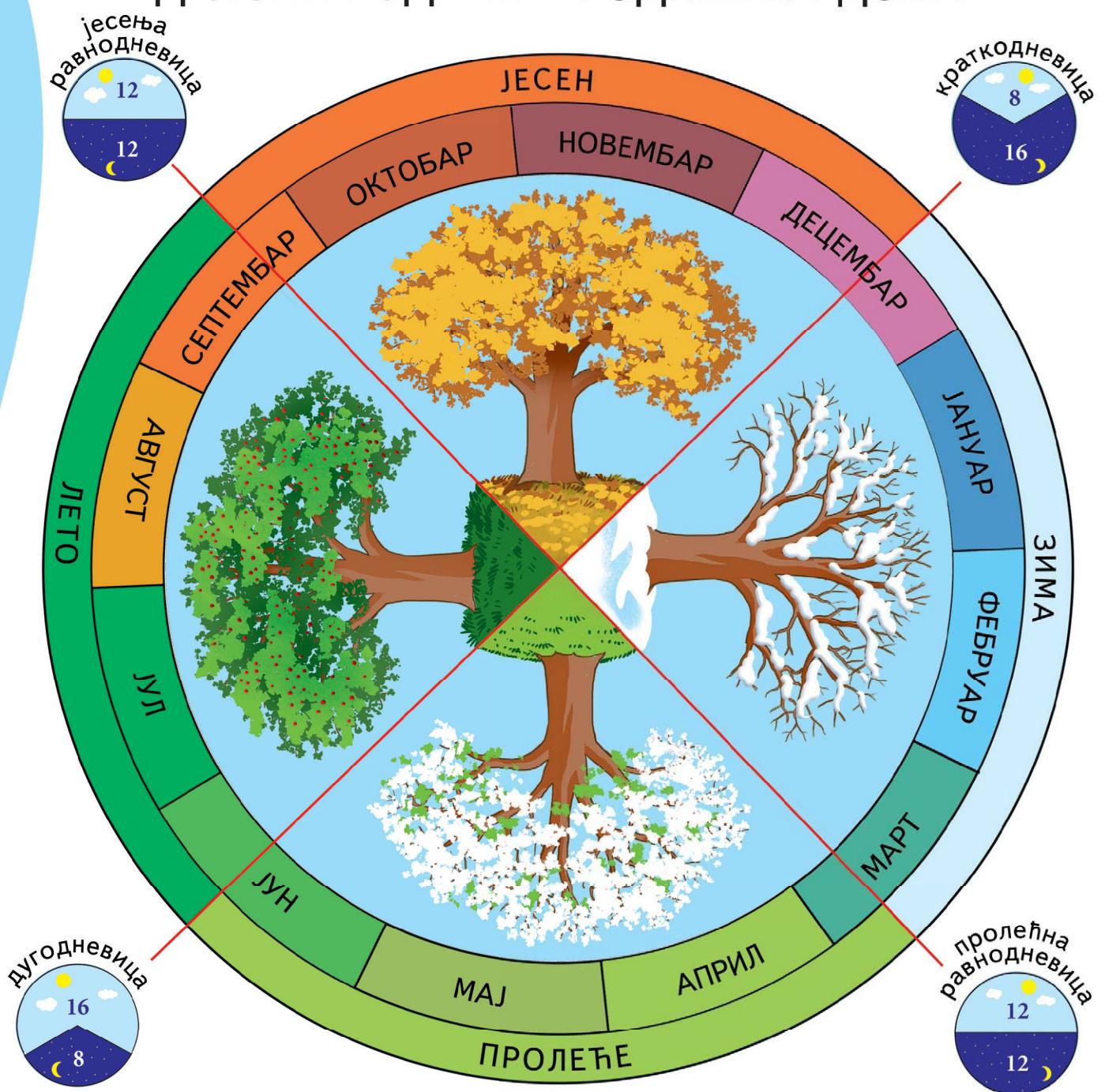
15.	јануар	2019.
дан	месец	година

К А Л Е Н Д А Р	ЈАНУАР	ФЕБРУАР	МАРТ	АПРИЛ
	П У С Ч П С Н 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	П У С Ч П С Н 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	П У С Ч П С Н 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	П У С Ч П С Н 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
	СЕПТЕМБАР	ОКТОБАР	НОВЕМБАР	ДЕЦЕМБАР
	П У С Ч П С Н 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	П У С Ч П С Н 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	П У С Ч П С Н 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	П У С Ч П С Н 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31



Шта садржи календар?

ДЕЛОВИ ГОДИНЕ – ГОДИШЊА ДОБА



На основу слике испричај колико годишњих доба има. Кад почиње које годишње доба? Који месеци им припадају? По чему се годишња доба разликују?



Година има 12 месеци. Током једне године се измене четири годишња доба. То су: зима, пролеће, лето и јесен. Свако годишње доба траје по три месеца. У току годишњих доба дешавају се многе промене у природи.



Прочитај стихове и на свакој линији напиши назив годишњег доба.



Магла се спушта изнад града,
лишће жути, киша често пада,
_____ је тада.



Снег стално пада,
хладно је тада,
деца се санкају,
_____ влада.



Снег се полако топи,
дани су топли,
ласте долећу,
цвета цвеће,
тад је _____.



Сунце сијајајко,
на море иде свако,
распуст је, ето,
то је _____.



Изабери једно листопадно дрво.
Прати и бележи промене које се на њему дешавају.

_____ (дрво)

јесен

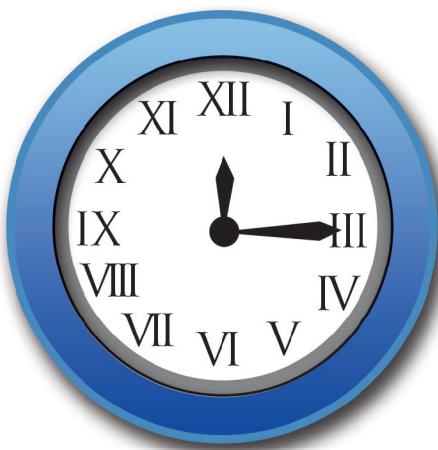
зима

пролеће

лето

МЕРЕЊЕ ВРЕМЕНА

САТ

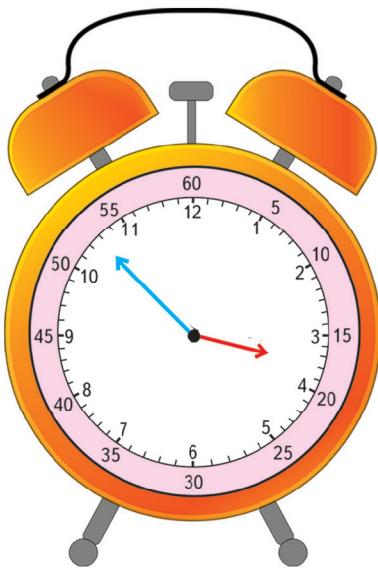


- Справа за мерење времена у току дана зове се сат или часовник.

КАЛЕНДАР 2019.

ЈАНУАР	ФЕБРУАР	МАРТ	АПРИЛ
П У С Ч П С Н 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	П У С Ч П С Н 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28	П У С Ч П С Н 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	П У С Ч П С Н 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
МАЈ	ЈУН	ЈУЛ	АВГУСТ
П У С Ч П С Н 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	П У С Ч П С Н 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	П У С Ч П С Н 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	П У С Ч П С Н 1 2 3 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
СЕПТЕМБАР	ОКТОБАР	НОВЕМБАР	ДЕЦЕМБАР
П У С Ч П С Н 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	П У С Ч П С Н 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	П У С Ч П С Н 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	П У С Ч П С Н 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

- Календар садржи све дане, све седмице и све месеце у години.
За сваку годину се израђује нови календар.



- Уређени низ бројева од 1 до 12 је бројчаник. Размак између два броја је обележен цртицама које означавају минуте.

- Један дан траје 24 сата.
Један сат траје 60 минута.

- Дужа казаљка се брже окреће и показује минуте. Она обиђе читав круг бројчаника за 60 минута или 1 сат (час). Круг бројчаника обиђе у току дана 24 пута.
- Краћа казаљка показује часове. Круг бројчаника обиђе два пута у току дана. Први пут показује време од 1 до 12 сати (од поноћи до подне), а други пут од 12 до 24 сата (од подне до поноћи).

ЛЕНТА ВРЕМЕНА

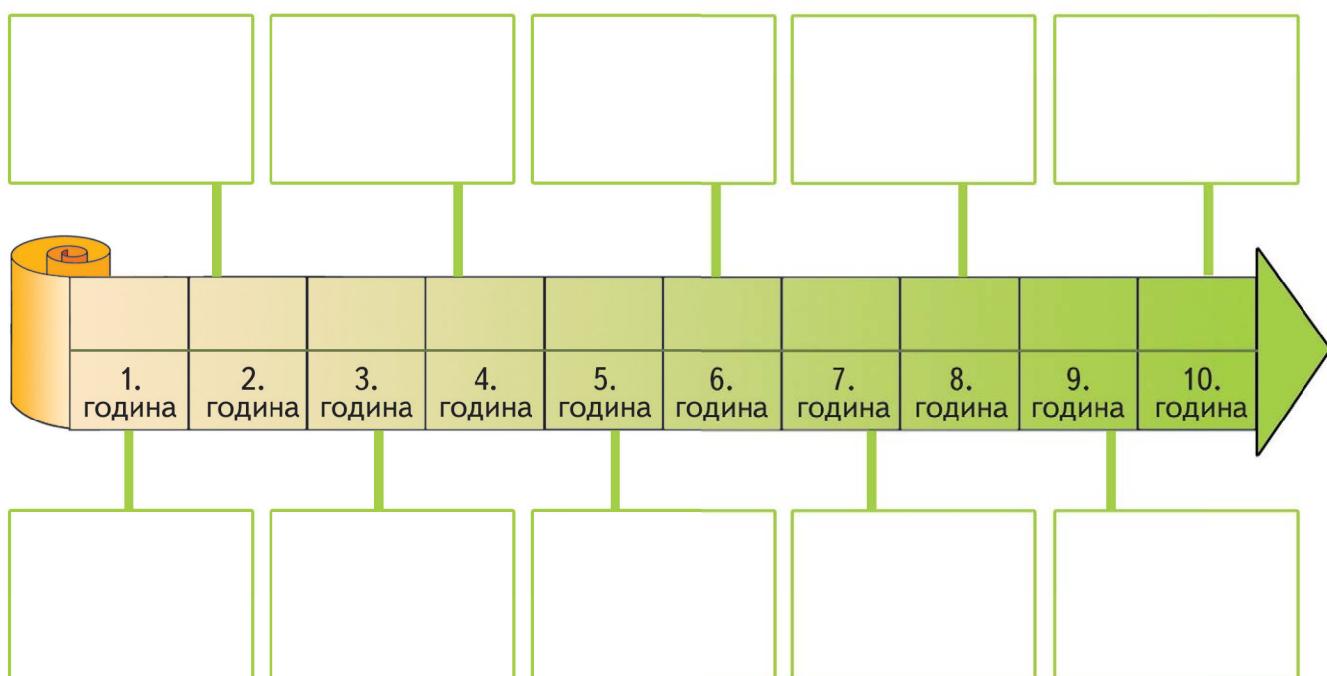


Лента времена је трака на којој се може приказати редослед неких догађаја.

Ана има десет година. На ленти времена је исписала неколико догађаја из свог живота.



Попуни ленту времена. Напиши најзначајније догађаје из свог живота. Разговарај са родитељима. Ако су водили дневник о твом развоју, прочитај шта су записали.



НАУЧИЛИ СМО

клизање

котрљање

летење

пливање

РАЗЛИЧИТИ ОБЛИЦИ КРЕТАЊА

ходање

скакање

трчање

падање

СНАЛАЖЕЊЕ У НАСЕЉУ

адреса (улица, кућни број)

карактеристични објекти

ГОДИНА

12 месеци

број дана у месецу

30

31

28
или
29

ГОДИШЊА ДОБА

пролеће

лето

јесен

зима

равнодневица

дугодневица

равнодневица

краткодневица



Дан траје 24 сата.
Један сат траје 60 минута.

понедељак

уторак

среда

недеља

ДАНИ У
СЕДМИЦИ

четвртак

субота

петак

СРЕДСТВА ЗА МЕРЕЊЕ ВРЕМЕНА

сат

календар

лента времена

РАЗНОВРСНОСТЬ ПРИРОДЕ



РЕЉЕФ – ИЗГЛЕД ЗЕМЉИШТА





Рељеф чине сва узвишења, удубљења и равнице. Према облицима рељефа лако се могу описати предели у којима људи живе и раде. Живот и рад људи се одвија у равничарским, брдовитим и планинским пределима.



Равно и равно,
травно и равно,
равно и травно...
ни у пола брда
да удари птица —
ето, насликана је
РАВНИЦА.

Брдо до брда
и у средини долина,
и опет брдо до брда...
и у средини долина
и у долини гај
и насликан је
БРДОВИТ КРАЈ.

Д. Лукић

РЕЉЕФ МОЈЕ ОКОЛИНЕ



Посматрао сам ближу и даљу околину насеља у коме живим. Запазио сам равнице поред река. У даљини сам видео долине и котлине, брда и планине.



Изглед земљишта може бити веома различит. Негде је земљиште више равно, а негде брдовито и планинско. Према изгледу земљишта, постоје равничарски, брдовити и планински предели. У равничарском крају је плодно земљиште. Ту постоје повољни услови за гајење разноврсних биљака и домаћих животиња. У брдовитим и планинским крајевима има дosta листопадног и зимзеленог дрвећа, пашњака, шумских плодова и животиња, бистрих извора и чистог ваздуха.



брдо



брдовит крај



планина



планински крај



равница



равничарски крај



Како изгледа рељеф твоје околине? Напиши.

Са другарима из одељења и уз помоћ наше учитељице израдили смо рељеф наше околине.

Користили смо влажан песак, боје у праху, границе и стиропор.



Да би се неравнине што јаче истакле, брег, брда и планине треба посuti жутом и браон бојом. Виша узвишења су тамније боје. Равнице се боје зеленом, а воде плавом бојом. Путеви су на рељефу означени белом, а железничке пруге црном бојом. Насеља су обично означена црвеним квадратићима или кружићима.



Изглед своје околине можеш представити и на картону, користећи глинамол, пластелин, гипс, стиропор, креде...

ТЕКУЋЕ И СТАЈАЋЕ ВОДЕ

Воде се у природи појављују у разним облицима. У зависности да ли теку или не теку, делимо их на **текуће** и **стајаће** воде.

ТЕКУЋЕ ВОДЕ



Текуће воде су воде које теку. То су потоци, речице и реке. Све текуће воде имају свој извор, ток, корито, леву и десну обалу. Да би се одредиле обале, треба да се окренемо у смеру тока (протицања воде). Лева рука показује леву обалу, а десну обалу показује десна рука. Текуће воде теку и уливају се у веће реке, језера и мора.



Прочитај следећи текст и сазнај како је од поточића настала река.

ОД ИЗВОРА ДО УШЋА

Кроз шуму је текао поточић. Скакутао је по камењу. На његовим обалама расло је биље. Јелени, срне, лисице, зечеви и друге животиње пиле су његову воду.

Поточић је изашао из шуме. Стигао је у долину. Око ње су били високи брегови. Он је у долини нашао још неколико поточића. Сви заједно пошли су на пут. Удружили се. Сада је то био поток. Он је растао. По њему су пливале рибе. Из његова корита су се напајале краве и овце.

На путу је наишао на воденицу и пилану. Скочио је на точак. Точак се поче окретати. Воденично камење млело је жито. Тестере у пилани резале су греде и стабла у даске.

Поток је примао друге потоке. Он је све више растао. Његова се вода таласала и жуборила.

- То је река – говорили су људи.
- Река сам, река – шапутала је вода.

Река је хучала. Она је ударала у обале. Покретала је фабрике.

По реци су пловиле мале лађе.

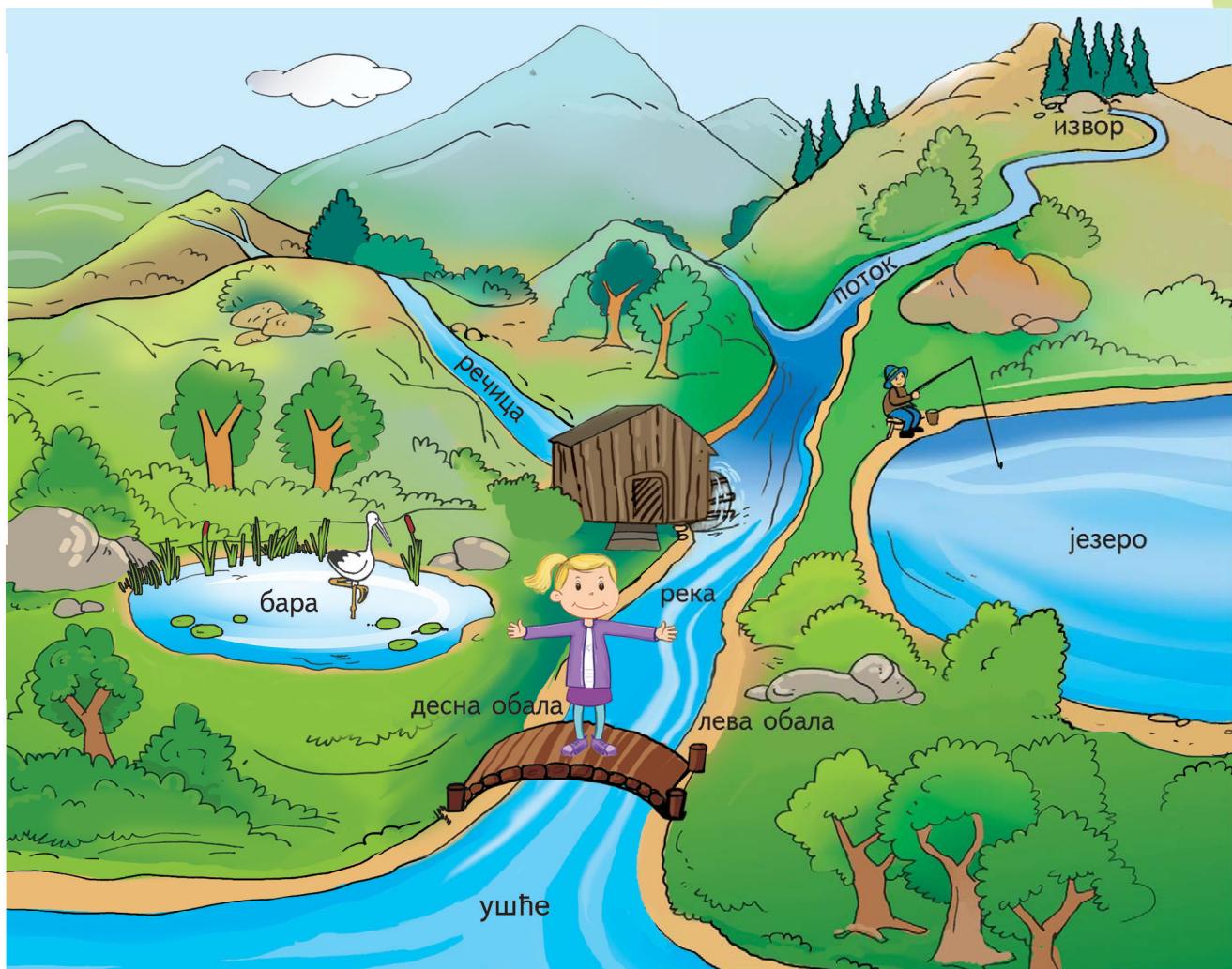
У реку су се сливале друге реке. Код сваког ушћа река је постала све већа. Најзад се улила у море.

Мирко Галић



СТАЈАЋЕ ВОДЕ

Стаяће воде су воде које не теку. То су већа или мања удубљења на копну која су испуњена водом, а чине их баре, језера и мора. Бара је најплића стаяћа вода. У току лета неке баре пресуше, а у току зиме се заледе. Језеро је дубока стаяћа вода. Барска и језерска вода је богата биљним и животињским светом.



извор – место где вода извире из земље

поток – мања текућа вода

река – већа текућа вода

ток реке – пут воде од извора до ушћа

речно корито – удубљење које река издуби текући по површини земље

речна обала – део речног корита који се налази изнад нивоа воде у реци

ушће – место где се поток или река уливају у већу реку, језеро или море

бара – мање и плиће удубљење на копну које је испуњено водом

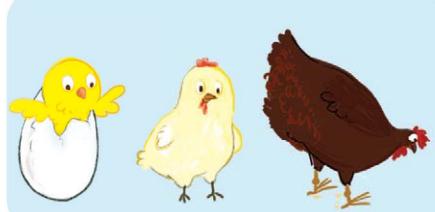
језеро – пространо, велико удубљење на копну које је испуњено водом

ЗАЈЕДНИЧКЕ ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА



Жива бића су биљке, животиње и људи. Без обзира на међусобне разлике, жива бића имају и заједничке особине. Сва жива бића се рађају, дишу, хране, расту и развијају се, размножавају се и остављају потомство. Животни век живих бића је ограничен. Нека живе краће, а нека дуже, али сва жива бића старе и умиру.

Испричай шта видиш на слицицама.



Жива бића се рађају, расту и развијају се.

Све што расте
хтelo би да расте...
— Нека расте,
и треба да расте!

Све што цвета
хтelo би да цвета...
Нека цвета,
и треба да цвета!

Душан Радовић

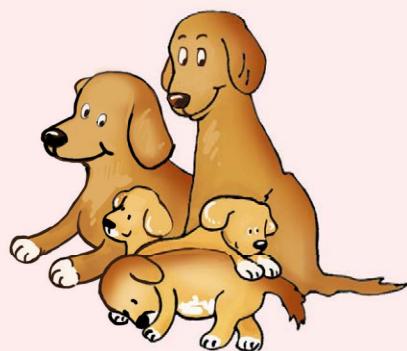


Живим бићима су потребни храна и вода.

Девојице и дечаци, пре него што се роде,
у мамином stomaku девет месеци проводе.

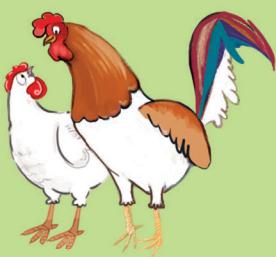


Све животиње се својом децом диче
и радују се што на родитеље личе.



Како су мачићи и кучићи дошли на свет?

Кока на јајима три седмице лежи да се пилићи излегу.
Затим из дана у дан напредују, уз њену помоћ и негу.



Које се још животиње легу из јаја?

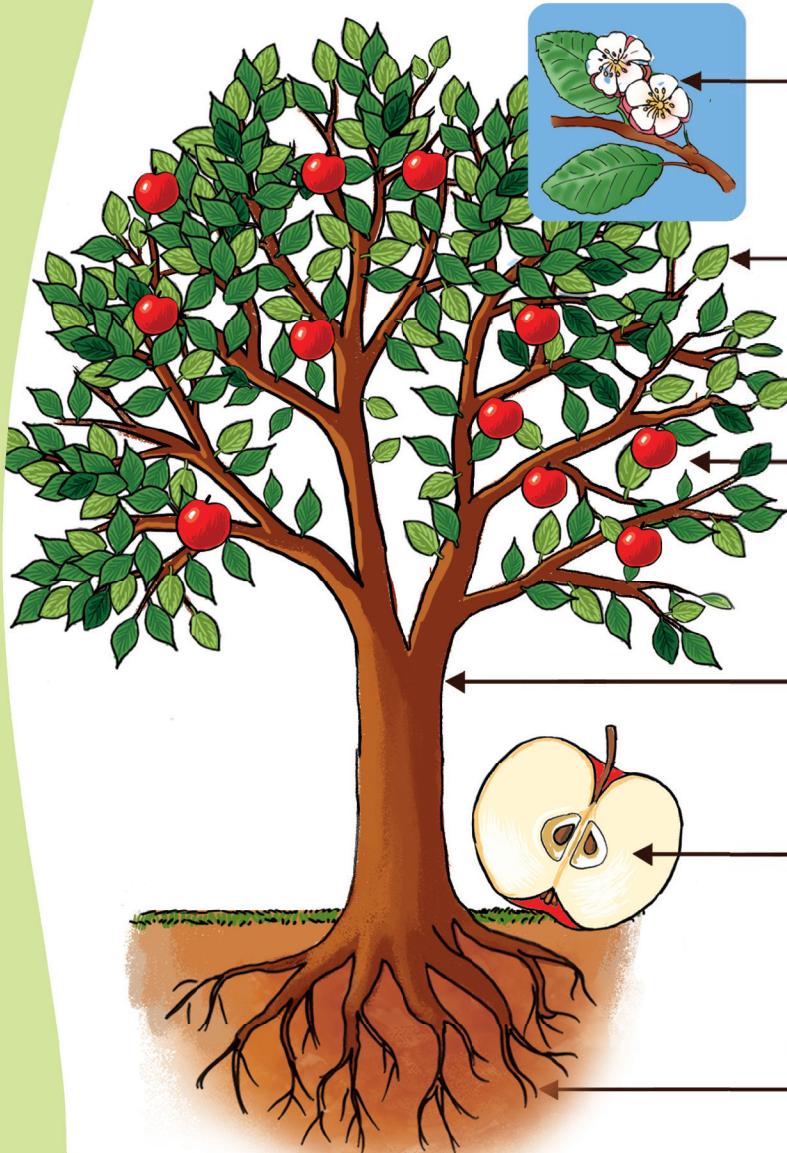
УЛОГА ДЕЛОВА ТЕЛА ЖИВИХ БИЋА



У првом разреду сам научила о деловима тела живих бића.
Сваки део је подједнако важан у животу и развоју бића.



Биљка је живо биће које има своје делове.
Делови тела биљке су: **корен, стабло, лист, цвет, плод и семе.**



цвет

Цвет служи биљкама за размножавање.

лист

У листовима се помоћу Сунчеве светлости и топлоте ствара храна за биљку.

плод

Плод је део биљке који се развија из цвета.
У плоду се налази семе.

стабло

Стабло спроводи хранљиве материје и воду од корена до осталих делова биљке и обрнуто.

семе

Из семена се развија нова биљка.

корен

Корен се налази у земљи и учвршћује биљку. Из земље упија воду и храну и спроводи их до стабла.



Прочитај следећи текст. О чему су разговарали унук и деда?
Шта је унук сазнао од деде?

Унук: Ако на уста улази храна,
како биљка једе сваког дана?

Деда: Биљци су уста њен корен.
Корен је због тога створен.

Унук: Занима ме од свега више,
на који начин биљка дише?

Деда: Риба на шкрге, човек плућима,
а дрво дише својим листићима.

Унук: Без стабла биљка да ли постоји?
Може ли она право да стоји?

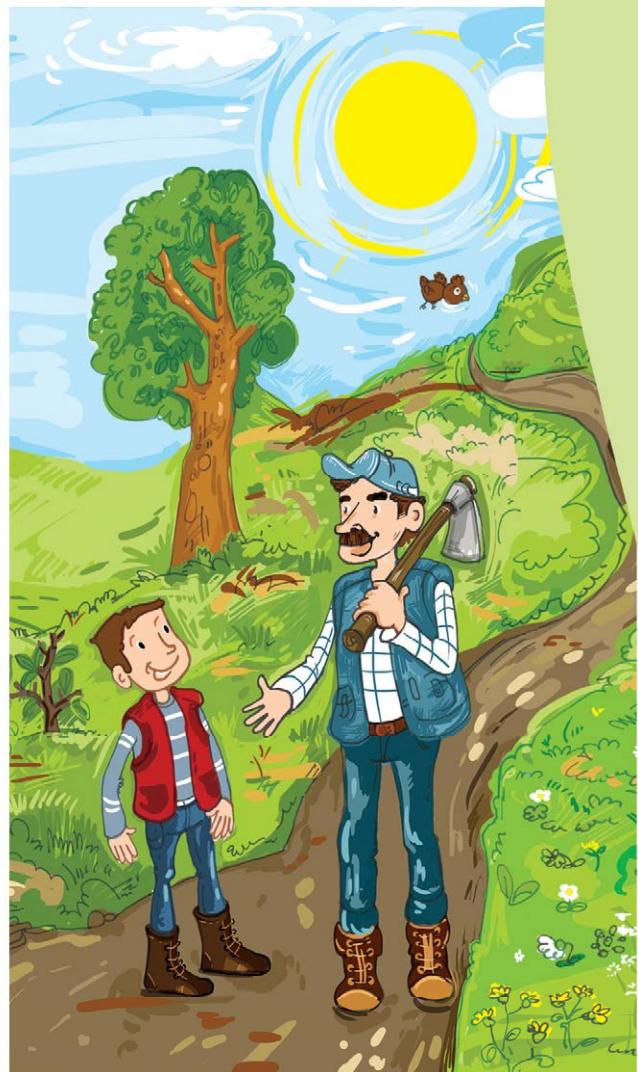
Деда: Стабло биљку, као кичма човека,
усправно држи целога века.

Унук: Док гледам дрво са ове стране,
рекао бих да уместо руку има гране.

Деда: То поређење ти је добро било:
рука човеку, грана дрвету,
што и птици крило.

Унук: Још да схватим улогу цвета.
Је ли иста као осмех у детета?

Деда: Запамти да цвет биљци служи
да семе створи и врсту продужи.



Замисли да делови тела међусобно разговарају о томе ко је од њих најкориснији за човека. Напиши шта би рекле ноге и руке, шта очи и уши, а шта труп.

Ноге: _____

Руке: _____

Очи: _____

Уши: _____

Труп: _____

РАЗНОВРСНОСТ БИЉАКА



Биљни свет наше земље је веома разноврстан. Биљке успевају на разним местима и међусобно се разликују. Прилагођавају се средини у којој расту. Човек сеје, сади, негује и гаји неке биљке. Поред гајених биљака, постоје и самоникле биљке. Човек гаји биљке у кући, дворишту, повртњаку, воћњаку, парку, на њиви...

Према спољашњем изгледу и чврстоћи стабла, биљке делимо на **дрвенасте и зељасте** биљке.

ДРВЕНАСТЕ БИЉКЕ



Дрвенасте биљке су оне које имају чврсто, дрвенасто стабло.
Дрвенасте биљке су: бреза, храст, буква, јасен, бор, јела, воћке...

ЗЕЉАСТЕ БИЉКЕ



нана



кантарион



мајчина душица



боквица

Зељасте биљке су оне чија су стабла мекана, сочна и најчешће зелене боје. На ливадама и пашњацима расту самоникле биљке које најчешће називамо травама. Међу њима су и лековите биљке.

С променом годишњих доба настају и промене на биљкама. У току јесени, са неких биљака лишће жути и опада, док неке биљке задржавају своје лишће читаве године. Према томе постоји **листопадно** и **зимзелено** дрвеће.

ЛИСТОПАДНО ДРВЕЋЕ



храст



јасен



бреза



јабука

Иако се листопадно дрвеће разликује по изгледу крошњи и стабала, по облику лишћа и боји коре од четинарског, живот им је сличан. Лишће листопадног дрвећа жути и опада, трули и повећава плодност земљишта.

ЗИМЗЕЛЕНО ДРВЕЋЕ



бор



јела



смрча



оморика

Зимзелено дрвеће најчешће расте у вишим планинским пределима. Ово дрвеће има игличasto лишћe, подноси велику хладноћу и током године остаје зелено.



Које биљке расту у твојој околини? Напиши.



Изабери једно дрво у својој околини. Прати и бележи промене које се на њему дешавају током јесени, зиме, пролећа и лета.

РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТИЊА



Животињски свет је разноврstan и многобројан. Животиње живе на копну, у води, у земљи... Према начину живота делимо их на **домаће** и **дивље** животиње. О домаћим животињама брину људи и од њих имају користи. Дивље животиње саме брину о себи. Према исхрани, животиње делимо на **билоједе**, **месоједе** и **сваштоједе**. Билоједи се хране само биљкама. Месоједи се хране другим животињама, месом. Сваштоједи се хране и биљкама и животињама.

ДОМАЋЕ ЖИВОТИЊЕ

Домаће животиње су настале припитомљавањем дивљих животиња. Временом су одгајане различите расе животиња. О домаћим животињама брину људи и од њих имају користи. Од стоке добијају месо, млеко, вуну, кожу... Живину људи гаје због јаја, укусног меса и перја. О здрављу животиња брину лекари – ветеринари.



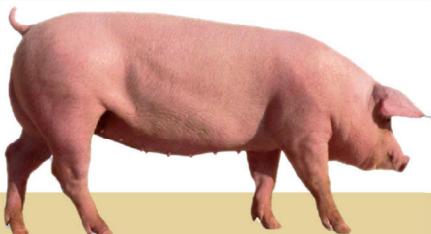
Крава се гаји због млека, меса и коже. Храни се биљном храном. Она је билојед.



Овца је билојед. Људи је гаје због меса, млека, вуне и коже.



Пас је месојед.



Свиња се гаји због меса, масти и коже. Она је сваштојед.



Живину људи гаје због јаја, меса и перја. Кокошка је сваштојед.

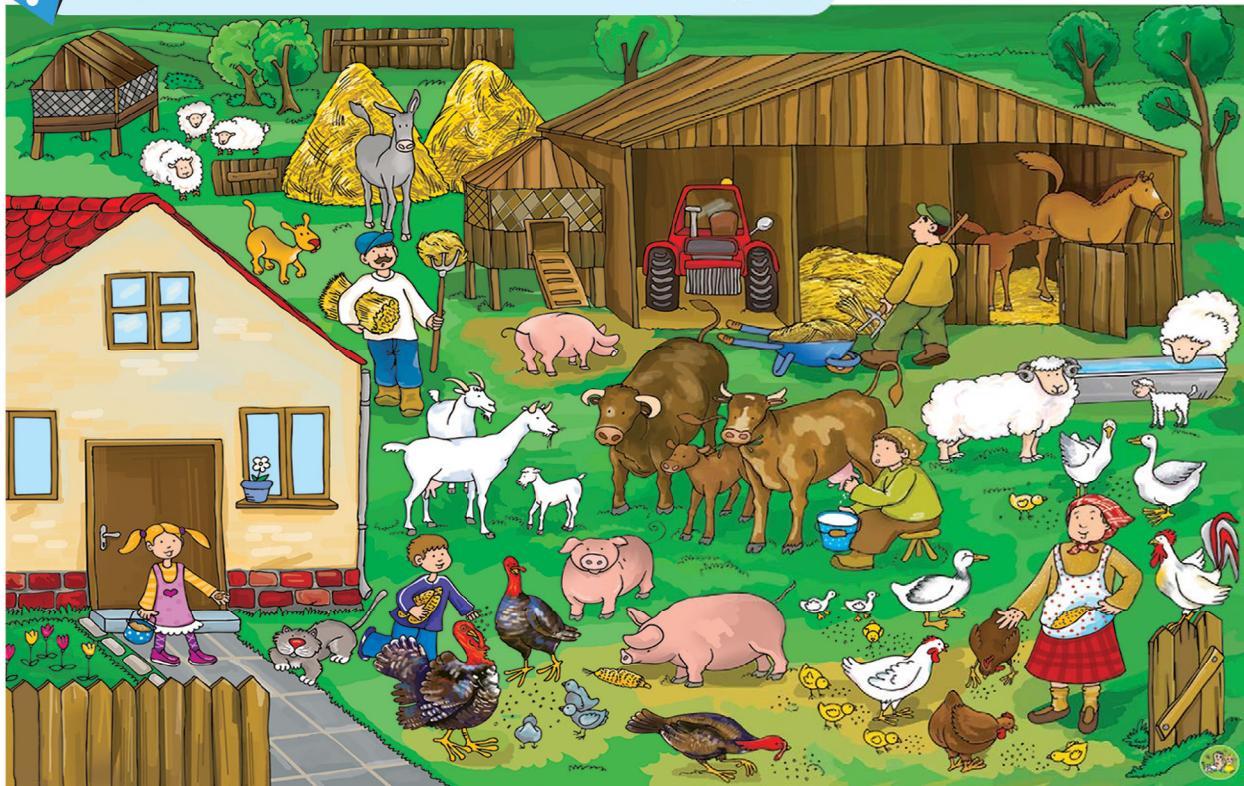




Сеоско домаћинство
лако се препознаје.
Разне домаће животиње
људи у њему гаје.
Сваки члан домаћинства
радо се стара о њима,
јер зна да многе користи
од тих животиња има.



Које животиње видиш на слици? Именуј их.



● Које животиње живе у твом насељу и околини?

● Напиши заједничке особине свих домаћих животиња.

● Које животиње називамо кућним љубимцима?

ДИВЉЕ ЖИВОТИЊЕ



Дивље животиње углавном живе у шуми. Њихов живот се у много чему разликује од живота домаћих животиња. Оне се саме брину о себи. Проналазе храну, склониште и брину о својим младунцима. Прилагођавају се средини у којој живе. Према исхрани су биљоједи, месоједи и сваштоједи.

Зец је плашљива и брза дивља животиња. Одлично види и чује. Тело му је покривено крзном које је слично боји околине у којој живи. Има дугачке уши и кратак реп. Предње ноге су му краће од задњих. Зуби су му веома оштри. Зими гули кору младих воћака и тако наноси штету. Храни се биљном храном. Он је биљојед.



Лисица је дивља животиња. Живи у шуми. Има дугачак длакав реп, кратке ноге, усправне уши и оштре зубе. Опрезна је, спретна и снажа. Она је месојед.



Вук је дивља животиња. Снажан је и има оштре и јаке зубе. Добро чује и види. Очи му сијају у мраку. Реп му је стално спуштен. Веома је брз и спретан. Храни се месом. Он је месојед.



Медвед је најкрупнија дивља животиња наших шума. Тело му је покривено крзном. На ногама има јаке шапе. Снажан је и има велике и оштре зубе. Храни се биљном и животињском храном. Медвед је сваштојед.



Јеж је сваштојед.



Јелен је биљојед.



славуј



голуб



кос



кукавица



ласта

У нашој околини живе разне птице. Најпознатије су: врабац, голуб, врана, сврака, ласта, рода, кукавица, славуј, кос...

У јесен, кад захлади, неке птице се селе. Преко зиме бораве у топлијим крајевима. Кад дође пролеће, оне се враћају. Називамо их птицама селицама.



врабац

Поједине птице бораве читаве године у нашим крајевима. То су птице станарице. Најпознатије станарице су врабац, голуб и врана.

Птице су веома корисне, јер уништавају разне штетне инсекте, бубице и црве. Поједине птице су понекад и штетне јер се хране зрелим плодовима воћњака, винограда и њива.



сенница



сврака



рода

сова

врана



детлић

ЗНАЧАЈ БИЉАКА И ЖИВОТИЊА ЗА ЧОВЕКА



Прочитај песму и одговори на питања.

САДИ ДРВО

Где год нађеш згодно место,
Ту дрво посади!
А дрво је благородно,
Па ће да награди.

Наградиће изобиљем
Хлада, рода свог,
Наградиће било тебе,
Било брата твог.

Ј. Ј. Змај



Како нас дрво награђује? Како треба да му се одужимо?
Наведи неколико биљака које људи користе у исхрани.
Које делове биљака користе?



Биљке су веома корисне јер производе кисеоник и смањују загађење ваздуха. Велики број биљака и биљних плодова се користи у исхрани. Посебно је корисно поврће и воће за очување здравља.



- Поврће и воће су здрава храна и треба их јести сваког дана.
- Многе су биљке лековите и зачинске. Неке биљке служе за украсавање затворених простора, прочишћавају ваздух, а простор чине пријатнијим и лепшим за боравак у њима.



- Листопадно и зимзелено дрвеће има широку примену. Користи се у грађевинарству, у производњи намештаја, за изградњу кућа, за огрев, за производњу врата, прозора, паркета, папира...
- Биљке користе нашем здрављу и обезбеђује хладовину у току врелих летњих дана.



Које су животиње приказане на сликама?

Именуј их и напиши.



Које користи људи имају од дивљих животиња?



Животиње су веома значајне за человека. Користи их за исхрану, а од вуне, коже и крзна производи топле делове одеће и обуће...

Неке животиње му служе за вучу и обраду земљишта. Од домаћих животиња човек користи месо, млеко, перје, вуну, кожу... Од дивљих животиња користи месо, крзно и кожу.

КУЛТУРНИ И ФИНИ БРИНУ О ОКОЛИНИ



УСВОЈИ ПОТОК

Потоци су супер места за играње. Забавно је истраживати их, брчкati се у њима, прескакати с камена на камен! Ако се притајиш, видећеш и неке птице и друге животиње – јер оне зависе од потока. Нажалост, многи потоци су загађени или пуни ђубрета. Потребно је да им неко помогне да поново постану чисти. Шта мислиш о томе? Ти и твоји пријатељи можете да помогнете Земљи тако што ћете бринути о потоку који се налази у вашем крају.

Из књиге „Како деца могу спасити Земљу“

БРИНИ О СВОЈОЈ ОКОЛИНИ!



- Наведене акције спроведи уз помоћ одраслих особа.

У припремљене вреће
правилно распореди смеће.
Убаци их у контејнере
који због смећа постоје.

Контејneri су различите боje
и на њима натписи постоје.
Уочи њихову намену
и немој правити замену.

Папир, пластику, стакло и метал немој мешати,
већ све треба у наменски контејнер ставити.
Овај се отпад у фабрикама прерађује
и од њега се нови производ израђује.

! Потруди се да разврсташ
смеће и свако бациш у
контејнер предвиђен за ту
врсту отпада.



Који отпад је твоја одељењска заједница сакупљала?
Зашто сте сакупљали баш тај отпад?

ЧУВАМО ПРИРОДУ



Прочитај песму коју је написала наша песникиња Драгица Ивановић.
На шта те упућује песма?

ШТЕДЉИВО ДЕТЕ



Не расипај, не бацај,
већ марљиво штеди!
Оно што ти не треба,
неком много вреди.



Играчке никада не ломи,
не цепај џемпер стари,
поклони оном ко нема,
постаните прави другари.

Користи свеску све док јој
не испишеш сваку страну.
Остатке хлеба даруј птицама
– не бацај никада храну!



Било куда да кренеш
чувај све своје ствари
од оловке, патика... до капута,
па макар био и стари.

Слушаш ли ове савете,
постаћеш штедљиво дете
које савесно брине
о добробити наше планете.



ЕКО ПОРУКЕ

- Када пишеш и црташ бели папир штеди.
С обе стране употребити га вреди.
- Свуд по кући сувишно искључи светло
и штедње електричне енергије ето.
- Драгоцен је живим бићима свака кап воде.
Не дај да кроз покварену чесму узалуд оде.
- Здраво дрво посади, болесно залечи. Корист то је права.
Једино тако плућа наше планете увек биће здрава.
- Раздаљине мале најбоље је прећи пешке.
Кондицију стичеш, смањујеш издувне гасове тешке.



Смисли и напиши еколошку поруку.



Плакатом позови другаре да чувају природу.

УСЛОВИ ЗА ЖИВОТ



У природи је све повезано. Све једно другом треба, све једно од другог зависи. **Сунчева светлост и топлота, вода, ваздух и земљиште** су неопходни услови за живот живих бића.



Жива бића не могу да живе без неживе природе.

Сунце је извор живота.

Свим живим бићима је потребна његова светлост и топлота.



Свим живим бићима је потребан чист ваздух за дисање.

Живот биљака, животиња и људи зависи од воде. Без воде нема живота.

Земљиште је потребно свим живим бићима. Људи обрађују земљиште и на њему гаје многе биљке. Земљиште је животна средина многих животиња. Ту проналазе храну и склониште. У земљишту се налазе и хранљиви састојци за биљке.



Погледај сличице. Уочи и напиши шта ће се догодити са биљкама услед недостатка услова за живот.

СУНЧЕВА СВЕТЛОСТ И ТОПЛОТА



- довольно Сунчеве светлости и топлоте



- без Сунчеве светлости и топлоте

Како изгледа боја листова биљке безовоно Сунчеве светлости и топлоте?

ВАЗДУХ



- довольно ваздуха



- без ваздуха

Шта ће се догодити ако биљку дуже времена држимо у затвореној пластичној кеси? Зашто?

ВОДА



- довольно воде



- без воде

Шта ће се догодити са биљком која није заливана? Зашто?

РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ



Посеј сeme истe биљke у дve саксијe. Једну саксијu стави у мрачну просторијu, а другу изложи природној дневној светлости. Редовно заливај и записуј све што уочиш. Прати развој биљака и упореди их по изгледу листа и стабла.



Назив биљке: _____

Када је посејана: _____
(датум)

Када је никла: _____
(датум)

Какве су се промене десиле након 7 дана?

Изглед листа: _____

Изглед стабла: _____

Промене након 14 дана: _____

Промене на биљци након 30 дана:



Назив биљке: _____

Када је посејана: _____
(датум)

Када је никла: _____
(датум)

Какве су се промене десиле након 7 дана?

Изглед листа: _____

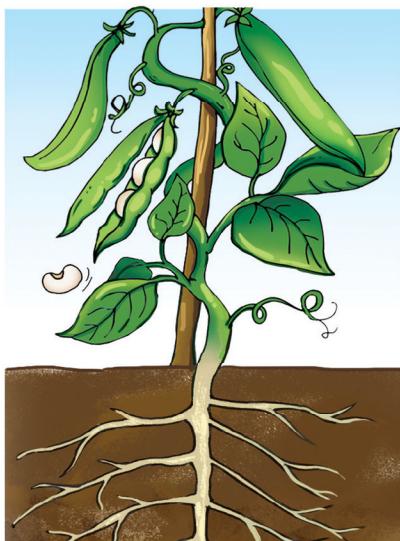
Изглед стабла: _____

Промене након 14 дана: _____

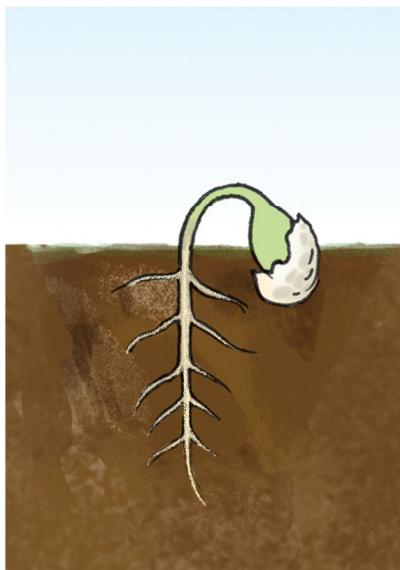
Промене на биљци након 30 дана:



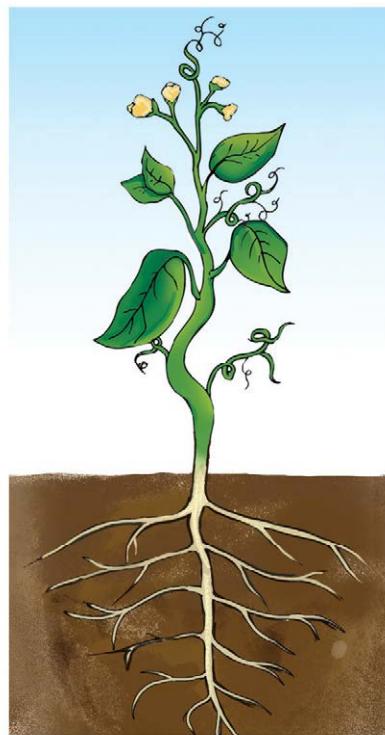
Како расте биљка? Линијом спој слику са одговарајућим бројем.



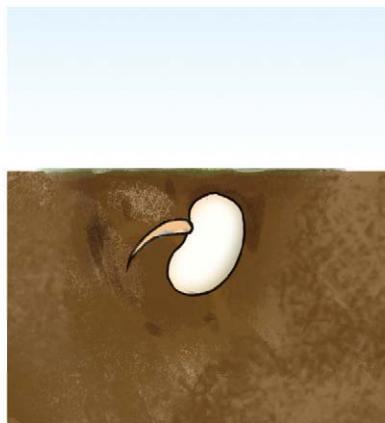
1.



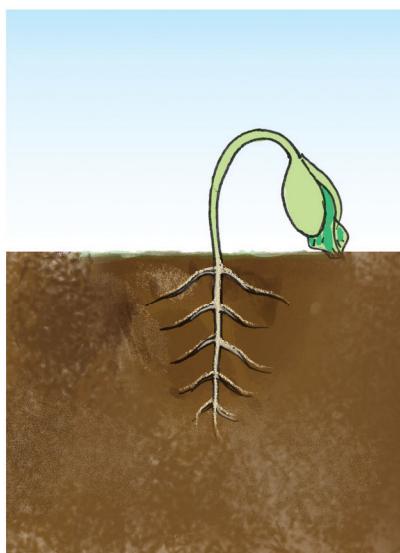
2.



3.



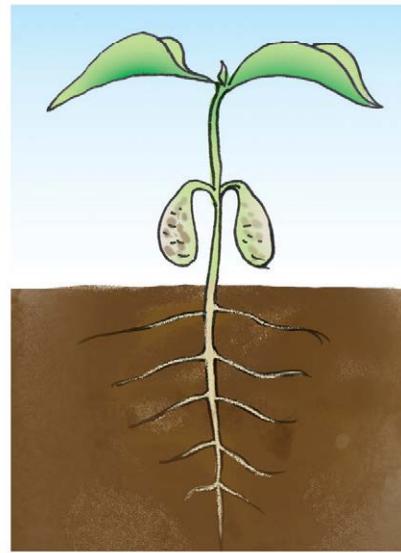
4.



5.



6.



7.

МЕЂУСОБНА ЗАВИСНОСТ



У природи постоји међусобна зависност. Жива природа зависи од неживе природе. Животиње зависе од биљака, а биљке од животиња. Човеку су потребне и биљке и животиње. Жива бића међусобно зависе једна од других.



Шта је приказано на слици?
Испричај.

Уништавају штеточине.

Животиње чине велику услугу биљкама. Помажу им у размножавању.
Оне их опрашују,
расејавају семенке...

Опрашује биљке.



Понекад животиње користе дупљу дрвета за своје склониште.

Биљке су храна многим животињама.
У њима многе животиње проналазе своја склоништа и заштиту.





ПРОМЕНЕ У ПРИРОДИ

Прати промене у природи. Које су се промене дододиле?
Напиши своја запажања.



ЈЕСЕН



ВРЕМЕ

Дувају хладни ветрови и пада киша.

БИЉКЕ

Лишће жути и опада.

ЖИВОТИЊЕ

Птице селице одлазе у топлије крајеве.



ЗИМА



ВРЕМЕ

Температура је ниска и пада снег.

БИЉКЕ

Током зиме биљке мирују, не расту.

ЖИВОТИЊЕ

Неке су животиње у дубоком зимском сну.



ПРОЛЕЋЕ



ВРЕМЕ

Сунце греје и снег се отопио.

БИЉКЕ

Све буја и расте.

ЖИВОТИЊЕ

Птице обнављају и припремају гнезда.



ЛЕТО



ВРЕМЕ

Време је топло.

БИЉКЕ

Пшеница је сазрела.

ЖИВОТИЊЕ

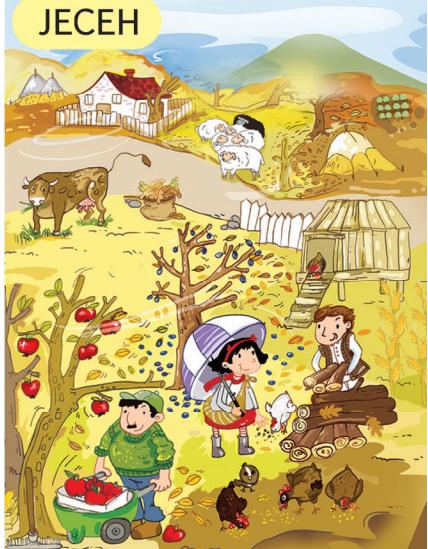
Младунчад животиња су одрасла и сама брину о себи.

АКТИВНОСТИ ЉУДИ



Прати промене у природи. Забележи активности људи у зависности од годишњих доба.

ЈЕСЕН



Људи припремају зимницу и огрев за хладне зимске дане. Ору њиве и припремају их за сетву пшенице.

ЗИМА

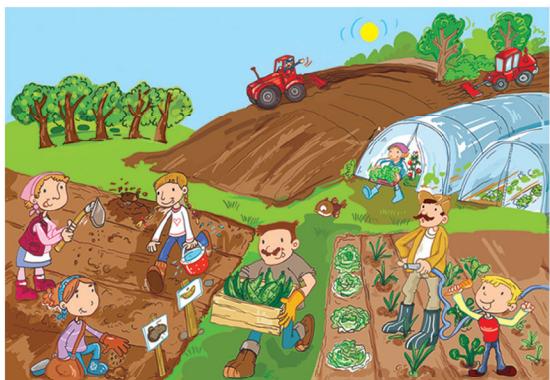


Људи чисте снег на улицама и око својих кућа. Брину о домаћим животињама, а помажу и дивљим животињама.

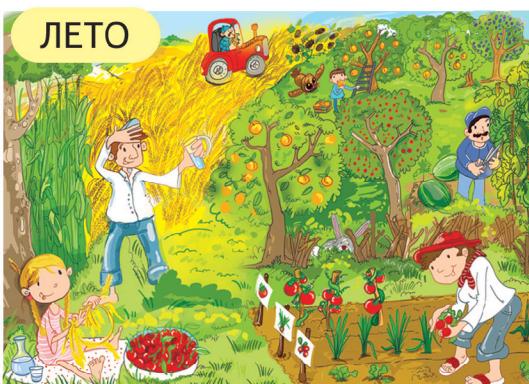


ПРОЛЕЋЕ

Припремају њиве и обављају пролећну сетву. Срећују паркове, дечија игралишта, постављају клупе, саде цвеће и украсно дрвеће.



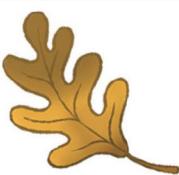
ЛЕТО



Поред окопавања кукуруза, у току лета жетва пшенице је највећи посао на њиви. Сазрева воће и поврће, те су бербе најчешћи посао.



ЈЕСЕН



ВРЕМЕНСКЕ ПРОМЕНЕ	БРОЈ ДАНА У МЕСЕЦУ				ЗАПИШИ	
	СЕПТЕМБАР	ОКТОБАР	НОВЕМБАР	ДЕЦЕМБАР	ПРОМЕНЕ НА БИЉКАМА И ЖИВОТИЊАМА	РАДОВИ ЉУДИ
СУНЧАНО						
ПРОМЕНЉИВО					СЕПТЕМБАР	
ОБЛАЧНО					ОКТОБАР	
КИШНО					НОВЕМБАР	
СНЕЖНО					ДЕЦЕМБАР	
ВЕТРОВИТО						
ДАТУМ И ТЕМПЕРАТУРА						
НАЈНИЖА ТЕМПЕРАТУРА						
НАЈВИША ТЕМПЕРАТУРА						

ЗИМА



ВРЕМЕНСКЕ ПРОМЕНЕ	БРОЈ ДАНА У МЕСЕЦУ				ЗАПИШИ	
	ДЕЦЕМБАР	ЈАНУАР	ФЕБРУАР	МАРТ	ПРОМЕНЕ НА БИЉКАМА И ЖИВОТИЊАМА	РАДОВИ ЉУДИ
СУНЧАНО					ДЕЦЕМБАР	
ПРОМЕНЉИВО					ДЕЦЕМБАР	
ОБЛАЧНО					ЈАНУАР	
КИШНО					ЈАНУАР	
СНЕЖНО					ФЕБРУАР	
ВЕТРОВИТО					ФЕБРУАР	
НАЈНИЖА ТЕМПЕРАТУРА	ДАТУМ И ТЕМПЕРАТУРА				МАРТ	
НАЈВИША ТЕМПЕРАТУРА						



ПРОЛЕЋЕ

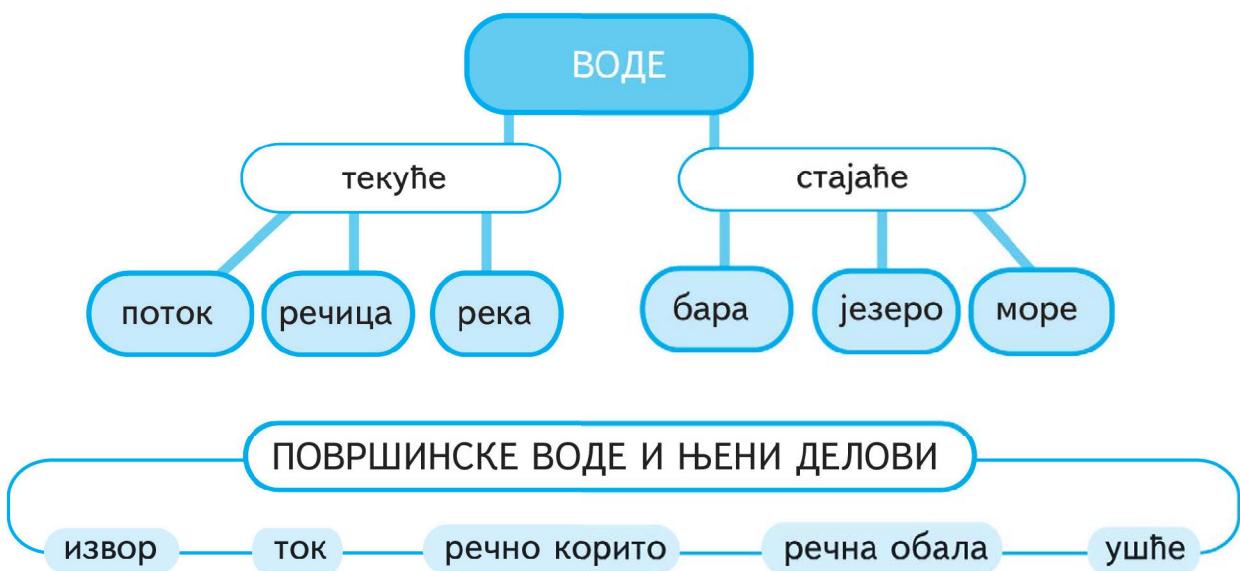
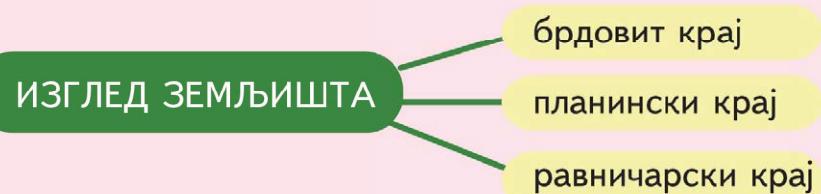
ВРЕМЕНСКЕ ПРОМЕНЕ	БРОЈ ДАНА У МЕСЕЦУ				ЗАПИШИ	
	МАРТ	АПРИЛ	МАЈ	ЈУНИ	ПРОМЕНЕ НА БИЉКАМА И ЖИВОТИЊАМА	РАДОВИ ЉУДИ
СУНЧАНО					МАРТ	
ПРОМЕНЉИВО					АПРИЛ	
ОБЛАЧНО					МАЈ	
КИШНО					ЈУНИ	
СНЕЖНО						
ВЕТРОВИТО						
ДАТУМ И ТЕМПЕРАТУРА						
НАЈНИЖА ТЕМПЕРАТУРА						
НАЈВИША ТЕМПЕРАТУРА						

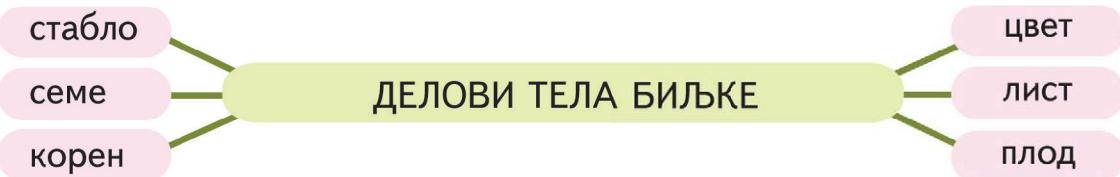


ЛЕТО

ВРЕМЕНСКЕ ПРОМЕНЕ	БРОЈ ДАНА У МЕСЕЦУ				ЗАПИШИ	
	ЈУНИ	ЈУЛІ	АВГУСТ	СЕПТЕМБАР	ПРОМЕНЕ НА БИЉКАМА И ЖИВОТИЊАМА	РАДОВИ ЉУДИ
СУНЧАНО						
ПРОМЕНЉИВО					ЈУНИ	
ОБЛАЧНО					ЈУЛИ	
КИШНО					АВГУСТ	
СНЕЖНО						
ВЕТРОВИТО						
НАЈНИЖА ТЕМПЕРАТУРА	ДАТУМ И ТЕМПЕРАТУРА				СЕПТЕМБАР	
НАЈВИША ТЕМПЕРАТУРА						

НАУЧИЛИ СМО





УЛОГА ЧОВЕКА У ОЧУВАЊУ ПРИРОДЕ

- штедња
- разврставање отпада
- брига о биљкама и животињама



СВЕТ ОКО НАС

УЏБЕНИК ЗА ДРУГИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Прво издање
2019. година

Ауторски тим НОВЕ ШКОЛЕ:
Милица Ђук
Јасмина Крњајић
Ивко Николић

Илустрације и дизајн:
Марија Дашић Тодорић
Горан Витановић

Уредник:
др Гордана Степић

Рецензенти:
др Вељко Банђур, редовни професор Учитељског факултета у Београду
Бојан Мишић, учитељ ОШ „Петефи бригада“, Кула
Весна Радонић, педагог ОШ „Краљ Петар Први“ у Београду

Штампа:
„Папирпласт“ Београд

Тираж:
500

Издавач:
НОВА ШКОЛА д.о.о.
Београд, Господар Јованова 22
Тел/факс: 011 2631 652, 011 3284 989

ISBN 978-86-6225-052-0

© Нова школа 2019. Сва права задржана

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37.016:3/5(075.2)

ЂУК, Милица, 1945-

Свет око нас : за други разред основне школе / [ауторски тим
Милица Ђук, Јасмина Крњајић, Ивко Николић ; илустрације Марија Дашић Тодорић, Горан Витановић]. - 1. изд. -
Београд : Нова школа, 2019 (Београд : Папирпласт). - 99 стр. : илустр. ; 29 cm

Подаци о ауторима преузети из колофона. -
Тираж 500.

ISBN 978-86-6225-052-0

1. Крњајић, Јасмина, 1983- [автор] 2. Николић, Ивко, 1963- [автор]

COBISS.SR-ID 279960588

Министар просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије одобрио је издавање и
употребу овог уџбеника у другом разреду основне школе решењем број 650-02-00142/2019-07
од 9. 5. 2019. године.